

۱. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: ۶۷۸/۱
سبحان من تحير في ذاته سواه - في شوره سنة ست و ثمانمائه
هجريه؛ بي كا، بي تا؛ كاغذ: فرنگي، جلد: ميشن سبز، ۱۴ سطر [ف]:
۱۴۶-۵

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۴۷۷/۱
خط: نستعلیق، كا: علی بن ابی طالب عرب كاتب شیرازی، تا:
۱۰۳۸ق، به فرموده محمد صابر بيك اصفهانی برادر محمد قلی
بيك حاكم قیانات؛ كاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱ گ
(۲-۱۲)، ۱۷ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۰×۲۱سم [ف: ۸-۱۲۹]
۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۱۴۱

آغاز: سبحان من تجر في ذاته سواه؛ انجام: بیرون خجل و
شرمسار نباشند ... فی و شهور سنه ست و ثمانمائه بهجریه تمت.
خط: نسخ، بی كا، بی تا؛ كاغذ: فستقی، جلد: تیماج [رایانه]

- الصلاة < احكام الصلاة
- صلاة < آداب نماز
- الصلاة < فقه العامة
- الصلاة < مفتاح الصلاة
- الصلاة < مكملة التكملة
- صلاة < كیفیت و آداب نماز
- صلاة < احكام طهارت و نماز
- الصلاة < مقدمة في الصلاة
- الصلاة < آداب الصلاة
- صلاة < احكام نماز
- الصلاة < ماهية الصلاة
- الصلاة (رسالة في ...) < شروط الصلاة

● الصلاة = اسرار الصلاة = سر الصلاة = ماهية الصلاة

عشر = شرح باب حادی عشر / فلسفه احكام / عربی
aş-şalāt = asrār-uş şalāt = sir-uş şalāt = māhiyat-uş
şalāt-i 'aşar = š.-u bāb-i hādī 'aşar

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰-۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

رساله مختصری است در بیان اسرار فلسفی و عرفانی نماز مشتمل
بر سه «فصل»: ۱. ماهیت نماز؛ ۲. ظاهر و باطن نماز و احكام و
اسرار آن؛ ۳. در اینکه دو قسم ظاهر و باطن نماز بر چه شخصی
واجب است؟ مدت تصنیف آن در کمتر از نیم ساعت بوده
است. در انتساب این رساله به شیخ الرئیس، تردید شده است و
علت تردید بنا به قول مرددین، ناهمخوانی آثار شیخ با محتوای
این رساله است و حال آن که مصوبین این رساله می گویند: این
محتوا فقط به شیخ می تواند منسوب باشد لا غیر.

آغاز: الحمد لله الذي خص الانسان بشرف الخطاب و الهمهم
مدافعة الخطاء و ملازمة الصواب و طهر قلوب اوليائه ... و بعد لما

المكررة في الليالي و الايام؛ ۲. الاعمال المختصة بالليالي و
الايام؛ ۳. فيما هو خاص ببعض الشهر؛ الخاتمة: في الملحقات.

قم؛ مركز احياء؛ شماره نسخه: ۵۵۱

آغاز: الحمد لله الكريم الواسع اللطيف المتفضل الذي من لطفه
امرہ بالدعاء و من كرمه ضمانه للاجابة حيث قال عز من قائل؛
انجام: متمسا ممن تقع في يديه هذه النسخة ان لا ينساني من
الدعاء ...

خط: نسخ معرب، كاتب = مؤلف، بي تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج
قهوه ای، ۲۲۹ گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۲-۱۸۲]

● صكوك الدليل / ادبيات / فارسی

sokük-od dalil

یغما جندقی، ابوالحسن بن ابراهیم قلی، ۱۱۹۶ - ۱۲۷۶
قمری

yaqmā jandaqī, ab-ol-hasan ebn-e ebrāhīm qolī (1782 -
1860)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۹۹۸/۹

آغاز: یکی را برازنده تاج کرد xx یکی را چه ما خوار و یقندر
کرد / به هر نقش کز کلک دلجو نهاد xx چه یغما نکوبین که
نیکو نهاد؛ انجام: به الفاظ این نسخه دلپسند xx که درج است در
وی اشارات چند / نخستین غم دوست را چاره کن xx پس آن
گه بسوزانش یا پاره کن

خط: نستعلیق، بی كا، تا: ربیع الثاني ۱۲۶۲ق؛ جلد: تیماج قهوه ای،
۱۷ گ (۲۰۷-۲۲۳)، ۱۴ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف:
۲۰-۵۶۷]

● صكوك و سجلات تیموری / اسناد / فارسی

sokük va sejjellāt-e teymūrī

صكوك و سجلات تیموری. چنانکه در آغاز این صكوك
آمده است شاه عباس صفوی در ۱۰۱۱ سفری به بلخ کرده و به
قلعه اند و خود شبرغان رسید و آن را بگشود و در آنجا این
صكوك و سجلات را یافت در آغاز آن نسبنامه و شجره
سیادت صفویان را گذارده اند. در این صكوك و سجلان آمده
که تیمور چندین ملك را خریده و چون کراماتی از سید خواجه
علی (پسر سید صدرالدین و تیره شیخ صفی الدین اردبیلی)
دیده بود آنها را در ۸۰۶ (۲۰۵ سال پیش از سفر شاه عباس در
۱۰۱۱) برای او وقف کرده بود. متن و ترجمه آلمانی این
صكوك را هورست در آلمان در ۱۹۵۸ از روی نسخه مشهد به
چاپ رسانده است (آستان قدس ۳: ۹۶؛ راهنمای کتاب ش ۲ س
۱۸۷).

فهرستگان نسخهای خطی ایران (فنا)؛؛ جلد بیست و یکم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276259

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳

نسخه اصل: بادلیان اوزلی ۳۴۲. ج ۱؛ خط: نستعلیق، بی‌کاء، تا: ۵ رجب ۱۱۹۲ق، جا: الله آباد؛ ۲۵۹گ، ۲۹ سطر [فیلمها ف: ۱-۱۳۶]
۳. تهران؛ مرکز فرهنگي خراسان؛ شماره نسخه: ۱۲۰عکسی
بی‌کاء، بی‌تا [جنگ: ۱-۴۶۱]

● **صبح صادق / نامه‌نگاری / فارسی**

sobh-e sādeq

● **صبح صادق**

sobh-e sādeq

مجموعه نامه‌های مؤلف است که برای ارائه نمونه مکاتبات برای مبتدیان در یادگیری. در این کتاب جمع‌آوری شده است.
آغاز: شکر و سپاس که حضرت آفریدگار دانای نهان و آشکار را سزد کجا از زمان این حیران ...
انجام: بهمین و تیره در رعایت شیوه ارسال عرایض صحائف اخلص تهاون جایز ندارند، السلام علیکم اولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۷۱۹/۸

● **آغاز و انجام: برابر**

بی‌کاء، بی‌تا؛ جلد: تیماج سبز یشمی، ۷۰ص (۷۸۱-۸۵۰)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۹۶-۳۳۱]

۲. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه: ۳۲۹

● **آغاز و انجام: برابر**

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کاء، بی‌تا؛ جلد: گالینگور، ۷۵گ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۵۹]

● **صبح صادق و کاذب (بیان سبب) / هیئت / فارسی**

sobh-e sādeq va kāzeb (bayān-e sabab)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۰۱۳/۱۰

بنا بر فهمیده قوم از وقتی آقا رضی؛ خط: نستعلیق، بی‌کاء، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱ص (۴۰پ)، ۲۱ سطر (۱۵×۹)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۶-۴۲۹]

● **صبح کاذب / هیئت / فارسی**

sobh-e kāzeb

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰ - ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۶۱۷/۱۰-ف

نسخه اصل: نسخه آقای حسن نراقی؛ خط: نسخ، بی‌کاء، تا: قرن ۱؛ ۲گ (۶۶-۶۷ر)، قطع: بغلی [فیلمها ف: ۲-۱۹۹]

جمادی الاول ۱۳۵۲ق؛ از روی نسخه انستاس کرملی؛ ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۱-۵۹۷]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۶۱۱/۵

خط: نسخ، کاء: محمد علی بن عبدالخالق مصاحبی نائینی ملقب به عبرت نائینی، تا: دوشنبه ۲۰ محرم ۱۳۵۳ق؛ کاغذ: فرنگی، ۵ص (۴۲-۴۶)، ۱۸ سطر (۱۵×۸)، قطع: ربعی [ف: ۱۷-۱۷۵]

۱۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۴۶۲/۱۶

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان - رم ۱۳۳۸؛ خط: نسخ مغرب درشت، بی‌کاء، بی‌تا؛ ۱۷ص (۳۵۲-۳۶۸) [عکسی ف: ۴-۲۸۹]

● **صبح صادق / تاریخ جهان / فارسی**

sobh-e sādeq

مینا سپاهانی، صادق بن محمد صالح، ۱۰۱۸-۱۰۶۱ قمری
mīnā sepāhānī, sādeq ebn-e mohammad sāleh (1610 - 1651)

اهدا به: شاه شجاع بهادر

تاریخ تألیف: آغاز ۱۰۴۱ق انجام ۱۰۴۸ق

کتاب بزرگی است که چندین جلد را به خود اختصاص داده شرح حال رجال را از قرن اول تا یازدهم به ترتیب در گذشت آنان آورده است؛ در چهار «جلد»: ۱. از آفرینش تا خاندان عباسی؛ ۲. دودمان‌های شاهان ایران پیش از چنگیز تا شاهجهان (۱۰۳۷-۱۰۶۷ق)؛ ۳. سرگذشت مردان نامی و برجسته سیاسی و علمی و ادبی یازده سده نخستین تا سال نگارش؛ ۴. جغرافیا. چاپ: بخش احوال خود او در صبح صادق به نقل از گل رعنا، در نشریه پارس، دوره اول شماره ۴/۱، ۱۹۶۷م، به اهتمام حسام الدین راشدی، صص ۳۳-۸۰ چاپ شده است.

[دنا ۳۹/۷؛ فهرستواره منزوی ۶۳۴/۱؛ اهدائی رهبر ۴۲۸/۸]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۹۲۴

آغاز: الحمد لله علی نواله والصلوة علی محمد و آله و بعد فهذا المجلد الثانی من الصبح الصادق ... مطلع چهارم در ذکر آنانکه در مایه رابعه از هجرت گذشته اند احوال زمره ایشان در این اوراق گذشته و اخبار طایفه دیگر این است ابو عبدالرحمن احمد بن علی؛ انجام: قاضی ابوالفضل قرشی دمشقی از اکابر علمای شام و اصحاب امام نصر مقدسی بوده و در گذشته فی اربع و ثلثین و خمسماً آیه. مقدمه مؤلف به خط مغایر: «بسمله، الحمد لله علی نواله و الصلاة علی محمد و آله و بعد فهذا المجلد الثانی من الصبح الصادق من مؤلفات اقل عبادالله الغنی محمد صادق ...»

جلد دوم، شامل مطلع چهارم و مطلع پنجم و مطلع ششم؛ خط: نستعلیق، بی‌کاء، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۸۰؛ کاغذ: کشمیری نخودی، جلد: مقوا، رویه کاغذی، ۲۶۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۸-۴۲۸] و [ف: ۲۷-۱۹۸]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۲۳-ف

فرستگان نسخ‌های خطی ایران (فخا)؛ جلد بیست و یکم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276259

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳

● **جواب الشيخ عبدالله الجارودي / پاسخ پرسشها / عربی**
jawāb-uš šayx 'abd-ul-lāh al-jārūdī

احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶ - ۱۲۴۱ قمری؟
ahsā'ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753 - 1826)

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۸۸۴/۲

کا: سید محمد بن نعمت الله موسوی. تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: اصفهانی،
جلد: تیماج مشکى، ۲ص (۳-۴)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳-۱۰۸۴]

۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۸۶۰/۴

بی کا، بی تا؛ اگ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳-۳۲]

● **جواب الشيخ في الصوم مع بقية الطعام بين الانسان**

فقه / عربی

jawāb-uš šayx fi-š ṣawm ma'a baqīyyat-iṭ ṭa'ām bayn-
al asnān

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷۸/۲

خط: نستعلیق چلیبا، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج
مشکی، ابعاد متن: ۱۹×۷، اندازه: ۲۳×۷/۵سم [سنا: ف: ۱-۱۳۴]

● **جواب الشيخ محمد قطيفي / پاسخ پرسشها / عربی**

jawāb-uš šayx muḥammad qaṭīfī

احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶ - ۱۲۴۱ قمری
ahsā'ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753 - 1826)

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۰۱۸۶/۱۲

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ اندازه: ۲۱×۱۳سم [رشت و همدان: ف: ۱۵۹۴]

س جواب شيخ محمد كاظم < تقليد المفتين

● **جواب الشيخ محمد كاظم بن محمد علي / پاسخ**

پرسشها / عربی

jawāb-uš šayx muḥammad kāzīm ibn-i muḥammad 'alī

احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶ - ۱۲۴۱ قمری
ahsā'ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753 - 1826)

دنا ۱۰۳۰/۳؛ فهرست کتب مشایخ ۳۸/۲

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۶۴۷/۱۴

نسخه کامل؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ اهدایی؛ وزیری؛ کاغذ: کبود
اصفهان، جلد: مقوایی با تیماج مشکى، ۷گگ (۱۸۶-۱۹۲)،

۱۹سطر (۱۵×۹)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۴-۱۳۷۶]

س جواب شيخ محمد مهدي استرآبادی < شرح حديث «من
عرف نفسه فقد عرف ربه»

jawāb-e šeyx elyās

[دنا ۱۰۲۹/۳؛ فهرستواره منزوی ۲۶۸/۷]

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۷۰۸/۲

آغاز: بسمله حمد له، اما بعد چون ... شيخ الياس از اين فقير در
خواست که بعضی کلمات که در این طریقه

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۲۱۳ق؛ اهدایی؛ نواب؛ کاغذ:
سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج مشکى، ۵گگ (۶-۱۰)، اندازه:

۱۰/۵×۱۴سم [ف: ۴-۱۳۹۸]

● **جواب الشيخ الرئيس عن السئوال من القضاء / فلسفه**

عربی

jawāb-uš šayx-ir ra'īs 'an-is su'āl min-al qaḍā'

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۳۸/۱۹-ف

نسخه اصل: ایا صوفیا ش ۴۸۵۳؛ بی کا، تا: شاید اوایل قرن ۷؛
۳گگ (۱۷۶-۱۷۸) [فیلمها: ف: ۱-۴۷۳]

● **جواب الشيخ عبدالعلي القطيفي / پاسخ پرسشها / عربی**

jawāb-uš šayx 'abd-ul-'alī al-qaṭīfī

احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶ - ۱۲۴۱ قمری
ahsā'ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753 - 1826)

[دنا ۱۰۲۹/۳]

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۸۸۵/۱۲

بی کا، تا: اوایل قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکى، ۷ص
(۶۰-۶۶)، ۱۹ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۲۱×۱۳سم [ف: ۳-۱۰۸۵]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۱۲۹

آغاز: بسمله، حمدله مسئله ما الوجه فی تولد عیسی (ع)؛ انجام: و
هذا ظاهر لمن عرف و صلى الله على محمد و آله الطاهرين

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج
[رایانه]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۲۴۵/۶

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکى،
۹گگ (۱۱۹-۱۲۷پ)، ۱۸ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۹×۱۳/۵سم

[ف: ۱۷-۳۲۹]

۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۸۶۰/۶

بی کا، بی تا؛ ۲گگ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳-۳۳]

س جواب شيخ عبدالله بن مبارك قطيفي < القدر في افعال العباد

خلفای اربعه و مدح سلطان احمد حاکم وقت، داستانی را چنین آغاز نموده است: «شها بشنو یکی نمثال لایق xx از این حیران سرگردان عاشق / شهی در چین و ماچین و خطا بود xx که برگشتن زحکم او خطا بود / چهارش مه جین دمساز بودند xx که در هر مجلسش همراز بودند»؛ سپس به وفق اشعار جداول شطرنجی در بین طرح شده و خانه‌های شطرنج اسم مهرها به قرمز و مشکی نگاشته شده است؛ آن گاه بر وفق اشعار، جدول‌هایی از اشکال گوناگون شطرنج ترسیم نموده و به شرح آن پرداخته است.

قم: مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۹۳/۷

آغاز: بنام کردکار پاک بیچون xx که وصف او ز عقل ماست بیرون / خداوندی که پیدا و نهانست xx نهان در جان و پیدا در جهانست؛ انجام: همه شادی دل بیند ز دوران xx که یاد آرد دعایی بهر حیران / بخواند با صفا و شادمانی xx بعیش و خوش دلی و کامرانی
خط: نستعلیق، بی‌کاه، تا: رجب ۸۸۸؛ کاغذ: شرقی، ۲۳ گک (۵۳-۶۵ پ)، اندازه: ۱۲×۶/۵ سم [ف: ۳۱-۳۷]

● شطرنج (منظوم) / مترقه، شعر / فارسی

šatranj (manzūm)

مجنون مشهدی، - ۹۴۰ قمری

majnūn-e mašhadī (- 1534)

نیمی از آن به نثر است با منقبت دوازده امام در دیباچه و بر شمردن مصنفان علم شطرنج، در آن آمده: «نظم مجنون که نایاب است xx منتظم بر دوازده باب است»: ۱. بیان شطرنج کبیر و باعث اختراع صغیر؛ ۲. بیان رخصت شطرنجیان و ذکر شمه‌ای از فواید ایشان؛ ۳. وصیت شطرنجیان و نصیحت تعبیه پردازان؛ ۴. قیمت رخت شطرنج از قول مقیمان ملاعبه سنج؛ ۵. ذکر مراتب شطرنج کیشان و اقسام طرح دادن ایشان؛ ۶. بیان تعبیه‌هایی که هر که اول پیش برد؛ ۷. بیان منصوب‌های پیاده مات؛ ۸. بیان منصوب‌های فرزن مات؛ ۹. بیان منصوب‌های فیل مات و فیلین مات؛ ۱۰. بیان منصوب‌هایی که در ضرب مات می‌شود؛ ۱۱. بیان منصوب‌هایی که در تعطیل برد می‌شود؛ ۱۲. بیان قایمی که در آخر بازی واقع می‌شود.

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۲۵

آغاز: ای بساط فلک بسیط از تو xx از سما تا سمک محیط از تو / طرح منصوب‌ها تو می‌بازی xx رنگ‌ها نیرنگ تو می‌سازی / شاه فرخنده فال شهرخ نام xx شهرخ ماضیش کمینه غلام / نسخه گر شد بنام تاجوری xx آمدی دانش وی از دگری / گر چه تصنیف نثر هست بسی xx نظمش اما ندیده است کسی / گفت ایشان اگر چه میمون است xx گفته من و لیک موزون است / نظم

۱. قم؛ گلیایگانی؛ شماره نسخه: ۷۱۴۷-۳۶/۱۴۷

آغاز: و عبادت خضوع ظاهر است و یا خشوع باطن است که به منزله نیت است اما دیدم که عشق سبکی است و عبادت تعظیم عاقلانه است و بینهما تنافی و عشق همچون بوی است از الله و من تکلفی می‌کنم؛ انجام: والله اعلم گفتم این خاک در میان شبسته فلان است ... چنانکه مرد شجاع را مزه در جنگ باشد صورت آب غالب بر صورت آتش

مکاشفات و بیانات عارفانه یکی از صوفیان است که در پایان هر گفتاری کلمه «والله اعلم» تکرار شده، بعضی از جملات آن در قالب شرح آیات و احادیث نبوی است شاید از نوشته‌های روزبهان شیرازی باشد؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کاه، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جدول، مصحح؛ جلد: گالینگور سرخ، ۱۰۸ گک، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۱×۱۴ سم [ف: ۵-۲۷۰۵]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۲۱/۳

آغاز: بسمله، چون عرفای سابقین و فقرای حق بین هر یک در زمان معاصر خود؛ انجام: توفیق علی الادراک حقیقه هذه الشطیحات من عرف الله لایقول اله لایعرف اله.

جامع این نسخه یکی از صوفیان معروف گذشته است و او در این کتاب آنچه از شطیحات صوفیان فراهم آورده نقل و جمع کرده است. این نسخه بعدها به دست «اولاد رسول» که مقصود نویسنده کتاب «هدایه الطالبین» یعنی «سید حسن بن مرحوم میرزا عبدالوهاب» است می‌افتد و او آن را دوباره رونویس کرده و این نسخه را از آن می‌پردازد در این نسخه اقوال به ظاهر کفرآمیز صوفیان ذکر شده و شطح اغلب صوفیهای بزرگ آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کاه، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۵ ص (۲۵۵-۳۰۹)، ۱۱ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۲۰/۵×۱۳ سم [ف: ۶-۱۷۲]

● شطر الغب = علاج الحمی / طب / عربی

šatṛ-ul ḡab = 'ilāj-ul ḥimā

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰ - ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۶۰/۱۰

خط: نستعلیق، کاه؛ طیب حموی، تا: جمعه ۱۶ صفر ۱۰۰۸ ق، جا: ابرقه؛ کاغذ: سفید [سنا: ف: ۱-۱۸۶]

● شطرنج (منظوم) / شعر / فارسی

šatranj (manzūm)

حیران، ۸ قمری

heyrān (- 14c)

تاریخ تألیف: ۷۵۸ ق؛ محل تألیف: شیراز

منظومه‌ای است کوتاه که شاعر ناشناسی با تخلص «حیران» به نظم در آورده است. این منظومه پس از نعت رسول اکرم و

فرستگان نسخه‌های خطی ایران (فخا)،؛ جلد بیست و یکم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276259

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳

اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۳-۱۳۱۴]

● **جواب من قال فی ای موضع جئنا الی هذا العالم /**

فلسفه / عربی

jawāb-u man qāla fī ayyi mawḍi‘-in jī’nā ilā hāḍa-l-
‘ālamابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ‘abd-ol-lāh (981 - 1038)رساله بسیار مختصری است در پاسخ به این سؤال که از شیخ
الرئیس پرسیده‌اند: «انا فی ای موضع جئنا الی هذا العالم؟» که
چرا و از کجا به این جهان آمده‌ایم و پس از مرگ بکجا
خواهیم رفت و چگونه خواهیم بود و شیخ به روش عارفان و
باطنیان همه را پاسخ می‌دهد.آغاز: بسملة الحمد لله حمد الشاکرین وصلوته علی سید الاولین ...
هذا تبد من المسائل الرفیعة اوردها الشیخ الرئیس فی جواب من
قال انا فی ان موضع جئنا الی هذا العالم اعلم انا من ذلك العالم
جئنا ...انجام: فی الكل والصورة فی الشخص وكالشخص فی الصورة
وكالعلقة فی المعلول وكالشی فی التمام.

چاپ: در کنار شرح هدایه شیرازی، تهران، ۱۳۱۳، ص ۴-۲۷۲

۱. قم؛ گلیگانی؛ شماره نسخه: ۶۸۵۳/۵-۳۵/۳۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کاء، تا: ذیحجه ۱۱۰۱ق، مجدول مذهب؛ جلد:

تیماج، ۲ گگ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۹سم [ف: ۴-۲۰۴۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۳۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، بی‌کاء، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکئی، ۳ گگ (۲۱۶-)

۲۱۸پ)، ۱۹ سطر (۴/۴×۱۲/۶)، اندازه: ۵/۵×۱۵/۵سم [ف: ۳-۱۶۷]

← جواب میرزا احمد ← شبهة الأكل والمأكل

● **جواب میرزا اسحق خان پسر حاجی میرزا محمد**

قاسم خان دیوان بیکی کرمان / پاسخ پرسشها / فارسی

javāb-e mīrzā eshāq xān pesar-e hājī mīrzā mohammad
qāsem xān dīvan beykī-ye kermān

[فهرست احسانی ۳۶/۲]

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۵۰۴

شنبه ۱۳ ذیقعدہ ۱۲۹۵-ش ۵۰۴؛ خط: نسخ، کاء علی محمد بن

محمد رضای شاهرودی، تا: ۱۳۰۰ق، جا: لنگر [نشریه: ۲-۸۰]

● **جواب میرزا جلالا به ابوسعید / پاسخ پرسشها / فارسی**

javāb-e mīrzā jalālā be abū-sa‘īd

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۸۱۸/۷

آغاز: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کاء: علم الهدی، تا: ۱۱۴۰ق؛ کاغذ:

اصفهان، جلد: تیماج مشکئی، ۱۴ص (۱۱۶-۱۲۹)، ۱۶ سطر،

اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۰-۱۸۴۲]

۳. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۳۶۴/۱۵

کاء: علی بن احمد رشتی، تا: ۱۲۷۰ق، جا: یزد؛ کاغذ: فرنگی،

جلد: تیماج تریاکی، ۱۹ سطر، قطع: جیبی [نشریه: ۲-۱۷۸]

۴. قم؛ موعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۲۵۷/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کاء: غلامعلی، تا: ۲۶ صفر ۱۲۷۶ق؛ کاغذ: فرنگی،

۳ گگ (۵۶-۵۸)، ۲۱ سطر مورب، اندازه: ۷×۱۳سم [ف: ۳۴-۱۵۰]

۵. قم؛ موعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۰۱/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کاء، تا: جمعه محرم ۱۲۹۰ق؛ مصحح؛ کاغذ:

فرنگی، جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۳ گگ (۴۲-۴۴)، ۱۶

سطر، اندازه: ۵/۵×۱۶سم [ف: ۴-۱۷۵]

۶. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۲۵۲/۴

خط: نسخ و نستعلیق، کاء: محمد علی بن محمد حسن خوانساری

امامی، تا: ۱۲۹۵ق؛ جلد: تیماج مشکئی، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱-۲۲۳]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۲۶۲/۴

آغاز و انجام: برابر؛ و الحمد لله و کتب هذه الاحرف یدیه الفانیه

محمد بن مرتضی المدعو بمحسن الکاشی ... و التزود لا خراء.

کاتب نسخه اصل ما نوشته نسخه حاضر نقلته من خط یدیه متعنا الله

و معاشر الناهضین بجناح المعرفه و الیقین بدوام خدمته فی اهنيء

العیش و ارغده ... سنة احدى و تسعين و الف و الحمد لله علی

آلائه ... خیر البریه.

خط: نسخ تحریری، بی‌کاء، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد:

مقوای گنجوی، ۴ص (۵۸-۶۱)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف:

۱۰-۸۶۹]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۶۸۱/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کاء، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکئی، ۲ گگ (۱۶۶-)

۱۶۷پ)، ۲۱ سطر (۵/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲۰-۱۷۸]

۹. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۴۸۹۴/۳

آغاز: برابر

در فهرست ناشناس مانده؛ خط: نسخ، کاء: احمد بن ملا عبدالرحیم

قرنجائی اندری، تا: ۱۳۰۴ق، جا: بارفروش مدرسه صدر؛ کاغذ:

فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۲ گگ، ۱۷-۲۱ سطر، اندازه:

[ف: ۲-۲۱۰]

۱۰. قم؛ گلیگانی؛ شماره نسخه: ۶۹۱۴/۳-۳۵/۹۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کاء، بی‌تا؛ جلد: مقوای عطف تیماج، ۶ گگ، ۱۶ سطر،

فهرستگان نسخه‌های خطی ایران (فخفا)؛ جلد دهم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان اسناد

DIA 276248

و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۲

Ibn Sina

090637

۸۴۸ فهرستگان نسخه های خطی ایران (ف) / جلد ۱۰

العدد

به جوابات بعض فضلاء خراسان < مسائل خراسانية

● جوابات بهمنیار / فلسفه / عربی

javābāt-e bahmanyār

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۳۷ - ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

این رساله به جز رساله ۲۸۶/۸۵ است که در فصلنامه میراث شهاب شماره ۴۲-۴۱ سال ۱۳۸۴ش، ص ۱۵۵ معرفی گردیده است.

[الذریعة ۲۰۲/۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۰۹۹/۶

آغاز: وصل کتاب الشيخ معرباً من خير سلامة ما وقع عليه السكون التام والاعتذار البالغ و وقتت على مضمونه اجمع؛ **انجام**؛ اما ما بعد ذلك من المطالبات فيما ... بالمنطق مساعد في ذلك ذلك الشيخ.

خط: نسخ، بی ک، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۴گک (۲۰-۲۳پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۵/۵سم [ف: ۳۵-۶۱۳]

● جوابات ثلاث مسائل < اجوبة المسائل النصيرية

● جوابات حسين بن مفلح الصيمري / فقه / عربی

jawābāt-u ḥusayn ibn-i mufliḥ aṣ-ṣaymarī

محقق کرکی، علی بن حسین، ۸۹۰ - ۹۴۰ قمری

mohaqqeq-e karakī, 'alī ebn-e hoseyn (1486 - 1534)

پاسخ پرسش‌هایی است که شیخ حسین بن مفلح بن حسین صیمری (- ۹۳۳ق) از محقق کرکی نموده است، در زمینه طلاق، حد قصر نماز، دین، حکم قریه‌ای که وقف مدرسه‌ای است که آن مدرسه خراب شده است و هم اکنون این موقوفه چگونه باید مصرف شود، و حکم کسی که سهم امام و سهم سادات به عهده دارد و از پرداخت آن امتناع می ورزد.

آغاز: هذه رسالة أرسلها الشيخ ... مسألة هل تجب الفورية في بذل الأجنبي لو قال طلق زوجته و على ألف كما تجب الفورية في الخلع

انجام: حقیق بالإعراض عنه و عدم الإلتفات إليه، و الله سبحانه و تعالی أعلم بحقائق أحكامه و له الحمد ...

چاپ: ضمن «رسائل المحقق کرکی»، ج ۲ ص ۲۳۲-۲۴۴

[الذریعة ۲۰۴/۵؛ دنا ۱۰۱۸/۳]

۱. قم؛ کلیپکانی؛ شماره نسخه: ۳۳/۸-۶۴۵۸/۴

آغاز: بسمله هذه صور فتاوى الشيخ حسين المفلح نقلاً بالمعنى و جواب شيخنا افضل المحققين ... من ركب البحر و عرض له الفرق

و غرق بالقرابين هل يحكم بظاهر الهلاك؛ **انجام**: كان مهجوراً عند اهل الشرع فلايشتمل اطلاقاتهم و لا تحمل الفاظهم عليه الا ان تدل على ذلك دليل يعلم ذلك والله اعلم.

خط: نستعلیق، کا: افضل بن جمال الدين حسنى اصفهانی، تا: ۹۷۴ق؛ قبل و بعد رساله فوایدی است از جمله به نقل «تحریر» علامه حلی و «ریاضة الناظر»، این نسخه از روی خط شیخ محمد بن داود استرآبادی نقل شده که او نیز از روی خط سید شریف ابوالمعالی استرآبادی حسینی سماکی نقل نموده بود؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱گک، ۳۷ سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۳-۱۳۲۴]

۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۵/۳

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن جارالله، تا: ۱۰۹۳ق، جا: جهرم؛ ۴گک (۲۳۸-۲۴۱ر)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [نسخه پژوهی: ۳-۱۳۱]

۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۱۰۹/۹

آغاز: برابر؛ **انجام**: فانه منع آل محمد خمسهم فيجب المسارعة التوبة والا فلاعن هذا الذنب العظيم و الله اعلم و كتب على بن عبدالمعالي. صورة خطه

خط: نسخ و نستعلیق، بی ک، تا: قرن ۱۱؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج تریاکی، ۵گک، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۰)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۳-۱۵۳۶]

● جوابات سؤالات ولد < نور علی نور

● جوابات السلار < المنامات

● جوابات السيد ركن الدين الاسترآبادی < اجوبة المسائل

● الجوابات العشرة / پاسخ پرسشها / فارسی

al-javābāt-ol 'ašara

ده پاسخ است به پرسشی که فتح علی شاه کرده که عمر طبیعی باید هشتاد سال باشد یا صد و بیست سال و چرا این طور نیست.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۵۵/۳

آغاز: بسمله الحمد لله الذى لاله الا هو؛ **انجام**: ولكن دلت على موضعه للمريدین و الحمد لله رب العالمين و السلام على محمد و آله اجمعين

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: با تاریخ ۱۲۴۰ق؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: حنایی، ۳۸۵ص (۷-۳۹۱) [ف: ۱۰-۱۹۶۸]

● جوابات عن الرسم فى البسط الموقوفة / فقه / عربی

javābāt-un a'n-ir rasm fi-l baast-il muwqūfa

رساله‌ای است در جمع پاسخ‌های علمای عامه در مورد رسم کلمات مقدسه یا نام واقف بر فرش‌های عام المنفعه. متأسفانه به علت افتادگی برگ‌های آغازین اصل پرسش و سؤال کننده و نیز پاسخ‌ها مشخص نیست و تنها چهار پاسخ باقی مانده است: ۱. از

فهرستگان نسخه‌های خطی ایران (فنا)؛؛ جلد دهم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان اسناد

DIA 276248

و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۲

بی کا، تا: ۱۳۱۵ق، کاغذ: شکری رنگی، ۲۲ص (۴۸-۶۹)، ۲۱
سطر، اندازه: ۲۱×۱۳سم [ف: ۹-۶۹۱]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۰۲/۳-ف و ۴۱۲۸/۳-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۳ و ۱۸]

● **جواب اعتراضات ابی الفرج / فلسفه / عربی**
jawāb-u i 'tirādāt-i abi-l faraj

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۳۷۰ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

جواب ابن سیناست به اعتراض ابوالفرج ابن ابی سعید الیمامی بر رساله جوابیه او درباره قسمتی از مسائل مربوطه به استعمال داروهای مسهل است. ابن سینا در این رساله بر ابوالفرج سخت برآشفته و مدعی شده است که اصولاً مطالبی را که ابی الفرج به وی نسبت داده شایسته کودکی نیز نیست. وی چندین بار در اثناء رساله تألیف چنان رساله و نگاشتن چنان دستورات را انکار و آرزو کرده است که با ابوالفرج ملاقات می کرد و پرده از این معما برمی داشت.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۵۱/۱۶

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۷ [ف: ۷-۴۵۱]

● **جواب اعتراضات (بر شیعه در مسأله امامت) / کلام و**

اعتقادات / عربی

javāb-e e 'terāzāt (bar šī'e dar mas'ale-ye emāmat)

؟ محقق حلی، جعفر بن حسن، ۶۰۲ - ۶۷۶ قمری
mohaqqeq-e hellī, ja'far-e-bn-e hasan (1206 - 1278)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض: ۱۵۵۰۸

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۸ [القبانی ف: -۶۳۴]

↪ جواب اعتراضات سلطان العلماء < حاشیه حاشیه خلیفه
سلطان علی الروضة البهیة

↪ جواب اعتراضات علی البصائر النصیریة < رساله رشیدالدین
الوطواط الی بعض المتکلمین

● **جواب اعتراضات مولی محمد جعفر / کلام و اعتقادات /**

عربی

javāb-e e 'terāzāt-e mawlā mohammad ja'far

گوهر قراجه داغی، حسن بن علی، - ۱۲۶۶ قمری
gohar qarāje dāqī, hasan-e-bn-e 'alī (- 1850)

مؤلف در این رساله به اشکالاتی که محمد جعفر استرآبادی (-
۱۲۶۳ق) در کتابش «حیة الارواح» بر کلمات شیخ احمد
احسانی (-۱۲۴۱ق) وارد نموده جواب داده و آن را با عناوین

«ابوریحان» پاسخ های «شیخ» را کافی ندانسته، نامه دیگری، با اعتراضات تازه به شیخ ارسال می دارد؛ سپس یکی از شاگردان «شیخ» پاسخ نامه «ابوریحان» را داده است. این جواب ها از آن ابوسعید احمد بن علی و در تمه صوان الحکمه از فقیه معصومی دانسته شده و آنچه مسلم است دیباچه و ترتیب این پاسخ ها به دست یکی از شاگردان شیخ انجام یافته است.

در این نامه، با صرف نظر از اینکه اعتراضات و اشکالات «ابوریحان» بر مکتب «شیخ رئیس» وارد باشد یا نباشد، نکته بسیار قابل توجه، این است که در قرن پنجم هجری، دانشمند توانا و اندیشمند بی همتا «ابوریحان، محمد بن احمد بیرونی» با این آزادمنشی و شجاعت، راه انتقاد علمی را برای اخلاف علمی خود، گشوده است؛ اگرچه شاگرد «شیخ رئیس» در این نامه ناشایسته ترین تعریضات و خطابات را به «بیرونی» روا داشته که زینده یک دانشمند نمی باشد. یک نمونه از خطاب ها به «بیرونی» در این جوابیه: «اما اعتراضک علی انکار الحکیم کون السطح ذا عرض فاعتراض من لم یرتض بالفاظ الطبیعین و الحکماء و لم یعتد اوضاعهم و لواقصرت علی اعاده السؤال من غیر استقصاء فی الاستحالة کان استرلک لان الحکیم احسن الظن بک فاکتفی بالاشارة دون البسط. (سید محمود مرعشی)

آغاز: جوابات ابی سعید، احمد بن علی، علی الاعتراضات الی اعتراض بها محمد بن احمد البيروني علی الشيخ الرئيس فی جوابات له عن مسائله بسمله.. لما تحققت - اطال الله بقاء سیدی - افتقاد ما اصدرته علی یدی «ابی القاسم» و علمت تأسفه علی الاجوبة قصدت ان انقل من التسويد الذي بقى عندي ماهيتاً لی نقله تسارعاً الی رضاه و محبته و ان لم یکن علی التشریح الاول الذي شرحتہ و بسطته

انجام: ثم ان کان لا یداخله هواء قط، لم تجمد ذلك الماء ايضاً و فی کتاب الآثار العلوية ما اذا نظرت فيه تشفی عن هذه الشکوک، و الله ولی التحقیق و یده ازمة التوفیق
[دنا ۱۰۲۰/۳]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۹۹/۴

خط: نسخ، کا: نوح بن یوسف سیرافی، تا: ۵۷۰ق؛ اندازه:
۱۱×۱۹/۵سم [ف: ۲-۳۵۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۹۴/۴-ف و ۴۰۲/۱۲-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۵۶۴ و ۲-۳]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۳۸۸/۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن اسعد صدیقی دوانی، تا: ۲۳ ربیع
الثانی ۸۷۸ق؛ کاغذ: شرقی، ۹گ (۱۸۵-۱۷۷)، ۲۳ سطر، اندازه:
۷×۱۸سم [ف: ۳۱-۳۱۱]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۹۶۸/۳

آغاز و انجام: برابر

İbn Sîna
090637

۲۷۲ فهرستگان نسخه های خطی ایران (فخا) / جلد ۱۰

... مقصود از این رساله «جمال الکلام» آنکه تا بر نص قاطع و فص
ساطع قوله تعالی؛ **انجام**؛ سبحان رب العزة عما یصفون
خط: نستعلیق سپس نسخ و سپس نستعلیق بدون نقطه؛ بی کا، تا:
قرن ۱۳؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۹ و ۲۲ سطر [ف: ۹ - ۱۹۱]

← جمال و کمال ← جمالات و کمالات
← جمالیه ← حورائیه

● **جمالیه** / عرفان و تصوف / فارسی

jamālīye

آزاد کشمیری

āzād-e kešmīrī

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۲۸۹

آغاز: بسمله، شاهد حجله عیب الغیب سلمای خلوتسرا لاریب
خلوت کزین حریم؛ **انجام**؛ پس ز نور محمد آئینه ساخت
خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: شکر، جلد: تیماج
[رایانه]

● **الجمانة الالهية في التوحيد = القصيدة النونية / کلام**

و اعتقادات / عربی

al-jumānat-ul ilāhīya fi-t tawhīd = al-qaṣīdat-un nūniya

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

در پنج «فصل» است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۴۹/۳۰

آغاز: یا طالباً صفة الاله و خلقه xx بتصور یهدی الی الایمان / الله
شیء لیش یسبه خلقه xx و کذالبناء خلاف طبع البانی؛ **انجام**؛
فجمانة الاسلام فی الاسلام قد xx جمعت لما فی الكل فی البرهان
نسخه ما کم دارد و از ۳۳۴ بیت ۴۲ بیت را دارد و بدین گونه
می انجامد: «والواحد القیوم قام بذاته xx و الكل قام به قیام ضمان»؛
خط: تعلیق، بی کا، تا: با تاریخ ۹۶۲ق؛ تملک: مصطفی بن عبدالله
در ۹۶۲، خلیفه سلطان در ۱۰۴۱، محمد طاهر پزشک تفرشی
۱۱۳۵، محمد ابراهیم قزوینی در ۲ ذیقعد ۱۲۴۵؛ کاغذ:
سمرقندی کلفت، جلد: تیماج تریاک، گ ۱ (۲۳۴پ)، ۳۱ سطر،
اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۶ - ۲۴۱۴]

● **الجمانة البهية في نظم الرسالة الالفية / فقه، شعر / عربی**

al-jumānat-ul bahīyya fi nazm-ir r.-il alfīya

تاج الدین حلّی، حسن بن محمد، ق ۹ قمری
tāj-od-dīn-e hellī, hasan ebn-e mohammad (- 15c)
وابسته به: الالفیة فی فقه الصلاة الیومیة = الفیه؛ شهید اول، محمد

ذکر اول ما نزل من القرآن ...

انجام؛ و عن ابن عباس رضی الله عنهما افضل العبادۃ الدعاء ... و لا
تطردنا عن قرع بابک انک انت الحلیم الکریم و الرؤف الکریم،
و الحمد لله رب العالمین
چاپ: با تحقیق دکتر علی حسین البواب، قاهره، ۱۴۰۸ق بر
اساس چهار نسخه خطی
[کشف الظنون: ۵۹۳/۱]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۲۰۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن موسی بن عمران، تا: سه شنبه ۱۸ جمادی
الاول ۸۴۳ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: صاحب شرح تحفة
الملوک، عبدالقادر بن داود مقدسی به تاریخ ۹۷۹ق یا مهر الواثق
بالمملک عبدالقادر بن داود (بیضی)، ابی شاکر محمد بن علی به
تاریخ ۱۰۷۲ق، آیت الله سید مهدی لاجوردی به تاریخ ۱۳۷۰ق یا
مهر «مهدی الاجوردی الحسینی» (بیضی)؛ دستخط آیت الله سید
محمد حجت کوه کمری؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه ای،
۲۰۴گ، ۲۱ سطر (۱۱×۱۵)، اندازه: ۵/۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۳۳ - ۳۷۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۲۲عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام**؛ و کم من فت یضافت علیه اموره xx اصاب لها
فی دعوة الله مخرجا

نسخه اصل: ظاهره - دمشق ش ۳۳۳؛ خط: نسخ، کا: علی بن
احمد بن رمضان، تا: ذیقعد ۹۷۳ق؛ مصحح، مقابله شده؛
۲۰۱گ، ۲۱ سطر [عکسی ف: ۱ - ۲۰۴]

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۱۰۷۰-عکسی

همان نسخه بالا [ف: ۲ - ۳۱۱]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۷۵۸۰

آغاز: اول ما نزل من القرآن فی قول عائشة؛ **انجام**؛ برابر

خط: نسخ خوب، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول، مذهب؛ توسط
عبدالسمیع سیزواری وقف مدرسه سمیعیه مشهد شده؛ کاغذ:
حتایی روشن، جلد: تیماج مشک، ۲۰۳گ، ۲۱ سطر، اندازه:
۲۱/۲×۱۴/۳سم [ف: ۲۳ - ۷۲]

مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه: ۹۰

همان نسخه بالا [تراثا: س ۳۶ - ۱۰۰]

● **جمال الکلام / علوم قرآن / فارسی**

jamāl-ol kalām

نگارنده در خواب پیامبر را دیده است و به او گفته است
هیچیک از مفسرین نتوانسته اند قرآن را تفسیر کنند.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۱۴۰/۱

آغاز: بسمله. جمال کمال و کمال هر تمام بحمد مالک ملک
علام و به زیور جواهر زواهر صلوات و سلام بر افضل انام می باشد

فهرستگان نسخه های خطی ایران (فخا)؛ جلد دهم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان اسناد

DIA 276248

و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۲

آغاز: بسملة، سأل بعض الرؤساء بهمته العلية و نفسه الشريفة: أن النفس الناطقة جوهر أم عرض؟ و أنها و إن كانت جوهرًا فهل تبقى بعد انتقاض قالبها أم تلاشى من انتقاضه؛ فأقول ما يستحسنه العقل الصريح و يأمر به الدين الصحيح من عامة ما حصلته من الحجج ...

انجام: و ان يرفض من اللذات الجسدانية ما يمكنه رفضها ليصير نفسه مفارقاً لقلبها في الحقيقة للبقاء الدائم و ذلك ما أردنا أن نبين و بالله التوفيق و الحمد لله و اهب الهداية و منشاء الكل و السلام على محمد و آله الطيبين الطاهرين
چاپ: تهران، ۱۳۱۵ش به نام رساله روانشناسی؛ به كوشش داناسرشت، تهران: ۱۳۳۲ش
شرح و حواشی:

۱- الجمل من الادلة المحققة لبقاء النفس الناطقة (ترجمه) = بقاء النفس الناطقة (ترجمه) = سبعة من المقائيس المنطقية (ترجمه)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۹۹/۱۲

خط: نسخ، بی کاء، تا: تاریخ ۵۷۰ق؛ اندازه: ۱۱×۱۹/۵سم [ف: ۲-۳۵۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۴۱/۱۷

خط: نستعلیق، کاء: عبد الرشید، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاک، ۶ص (۱۴۲-۱۴۷)، ۲۵ سطر (۱۸×۸/۵)، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف: ۹-۱۱۲۰]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۶۹۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کاء، تا: قرن ۱۱ [رایانه]

۴. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۴۲/۷

خط: شکسته نستعلیق، بی کاء، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۳گ (۳۱-۳۳)، ۲۴-۳۳ سطر (۲۲×۱۲)، اندازه: ۱۷/۵×۲۷سم [ف: ۱۴۴]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۹۴/۲۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق بی نقطه، کاء: عبدالقادر اردوبادی، تا: ۱۰۲۴ق، جا: شیراز؛ یادداشت کاتب در مورد مقابله این رساله که «القیاسات السبع» خوانده شده؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: میشن سیاه، ۵گ (۱۹۳-۱۹۷ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲/۳سم [ف: ۸-۴۶]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۸۶/۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاء: شاه مراد بن نقد علی فراهانی ورامینی، تا: ۱۰۷۲ق؛ در فهرست (۱: ۳۱۶) با شماره ۲۸۶/۱۰ آمده؛ کاغذ: شرقی نخودی، جلد: تیماج مشک، ۳گ (۶۰-۶۲ر)، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [میراث شهاب: ۴۲-۱۲۴]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۵/۱۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاء: محمد بن نعمت طبسی، تا: ۱۰۹۱ق؛ کاغذ: سفید،

سطر (۵/۵×۱۰)، اندازه: ۱۵/۳×۱۰/۳سم [ف: ۱۸-۲۳۷]

۲۸. شیراز؛ وصال (دکتر)؛ شماره نسخه: ۲۵

کاء: محمد خفرکی شولستانی، بی تا [نشریه: ۵-۲۹۲]

۲۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض: ۱۳۵۵۹

خط: نسخ، بی کاء، بی تا [الفبائی ف: ۱۶۹]

۳۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۶۹۲/۵

آغاز: برابر؛ انجام: نقول جائی کلاهما بالالف و اللام فی الرفع و مرتب بکلیهما و رأیت کلیهما بالیاء فی الجر و النصب و یتوی النصب و الجر فی خمسة مواضع الاول فی التثیة
خط: نسخ، بی کاء، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۹×۱۴سم [ف: مخ: ۲-۵۶۴]

● جمل ما لا بد منه فی مناسک الحج و زیارة الرسول

/ فقه / عربی

jumal-un mā lā-budda min-h fi manāsik-il hajj wa zīyārat-ir rasūl

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۲۹/۱۳

فی مقدمة و فصول؛ خط: نستعلیق، کاء: افضل بن جمال الدین محمد بن احمد حسینی اصفهانی، تا: ۹۷۲ق، جا: کاشان مدرسه معینه؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج آبلوئی، ۱۷ص (۱۰۲-۱۱۸) [سنا: ف: ۲-۱۷۴]

● جمل مفیدة من قول بعض العلماء الاحکامیین

گونگون / عربی

jumal-un mufida min qawl-i ba'd-il 'ulamā'-il aḥkāmīyīn

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۸۲/۳

خط: نسخ، بی کاء، تا: قرن ۸؛ ناقص؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج آبلوئی، ۳۶ص (۱۹۶-۲۳۱)، ۱۶ سطر [سنا: ف: ۲-۱۶۲]

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۳۳۳/۳

همان نسخه بالا [نشریه: ۷-۲۳۶]

● الجمل من الادلة المحققة لبقاء النفس الناطقة =

بقاء النفس الناطقة = سبعة من المقائيس المنطقية / فلسفة

/ عربی

al-jumal min-al adillat-il muḥaqqqa li-baqā'-in nafs-in nāṭiqa = baqā'-un nafs-in nāṭiqa

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

ابن سینا در این رساله به هفت گونه قیاس بر جاودانگی روان آدمی استدلال می نماید.

فرستگان نسخه های خطی ایران (فخا)؛؛ جلد دهم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان اسناد

DIA 276248

و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۲

[نسخه های منزوی ۱۲۹۸؛ دنا ۵۹۰/۲]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۲۸۳/۷۷

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کاه؛ تا: ۱۰۹۴ق؛ گک (۲۰۲-۲۰۳) [ف: ۱۶-۲۰۱]

۲. تهران؛ هیات؛ شماره نسخه: ۲۹۳/۵۵

آغاز: برابر؛ انجام: فاجتهد ان تصیر اهل ذلك

خط: نسخ، بی کاه؛ تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز

مقوایی، گک (۱۶۹-۱۷۱)، ۲۴ سطر (۱۸/۵×۱۲/۵)، اندازه:

۱۸/۵×۲۴سم [ف: ۲۰۲]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۵۵/۱۵

آغاز: برابر انجام: و لا تشرحها العبارة. فاجتهد ان تصیر اهل ذلك

خط: نستعلیق، کاه: کرمعلی خراسانی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فستقی

آبی، گک (۱۱۹-۱۲۱)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۱۴/۶سم [ف:

۴۵۷-۷]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۶۷/۳

آغاز: برابر؛ انجام: فان اردت الدلائل فعلیک بکتاب الملکل و

النحل فهذا اقسام الملبین و اما غیر الملبین فکثیرة منال الله تعالی

الوفاة علی الاسلام و ان يحشرنا مع اهل الکرام بحرمة ...

خط: نسخ، بی کاه؛ تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، عطف و

دور تیماج تریاکی، ۴ص (۱۷-۲۰)، ۲۳ سطر [ستا: ف: ۲-۱۹۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۱۵۴/۲

آغاز: برابر؛ انجام: و اما المباح فاستوی طرفاه یخیر بین فعله و

ترکه و اما الحرام ما فی فعله عتاب و عقاب و اما المكروه ما ترکه

اولی من اتیانه و اما الادب ما فعله ثواب و لیس فی ترکه عتاب

هكذا نقل من شمس الدین

خط: نسخ، بی کاه؛ تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، گک (۱۷ و ۱۸)، ۱۸

سطر، اندازه: ۱۳/۵×۶/۵سم [ف: ۳۳-۲۹۳]

● بیان مراد الاحسانی / کلام و اعتقادات / عربی

bayān-u murād-il aḥsā'ī

قزوینی، عبدالوهاب بن محمد علی، ق ۱۳ قمری

qazvīnī, 'abd-ol-vahhāb ebn-e mohammad 'alī (- 19c)

مؤلف می گوید: وقتی رساله منسوب به شیخ احمد احسانی در

شرح حدیث مربوط به پوسیده شدن بدن اموات در زیر زمین

بعد از دفن منتشر شد بسیاری از طلاب و اهل علم از آن معنایی

فهمیدند که با مبانی و عقاید وی سازگار نبود ولی من چون

مبانی وی را می شناختم رساله را با آن منافی ندیدم پس این

رساله را در توضیح آن نگاشتم.

قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۴۸۰/۱۰

آغاز: بسمله نحمدک اللهم یحیی و یمیت و یحیی ... و بعد فیقول

... انه لما ظهر الرسالة المنسوبة الى الشيخ الاعظم و المولى الاکرم

... فی جواب السؤال عن حقيقة معنى الحديث الذى رواه

کاتب = مؤلف، بی تا؛ جلد: گالینگور سیاه، ۱۰گک [ف: ۱-۳۹۲]

● بیان مرض ناشی از خوردن گوشت خوک و

جراحی نظامی / طب / فارسی

bayān-e maraz-e nāshī az خوردن گوشت خوک و

jarrāhī-ye nezāmī

طیب، باقر، ق ۱۴ قمری

tabīb, bāqer (- 20c)

اهدا به: ناصرالدین شاه قاجار

تاریخ تألیف: ۱۳۰۰ق

از میرزا سید باقر طیب و دکتر آلبو. قسمت اول کتاب که از

مرض «طرشین» بحث می کند، یعنی مرضی که از خوردن

گوشت خوک پیدا می شود، در دو فصل به وسیله میرزا سید باقر

● بیان المذاهب / ادیان و مذاهب / عربی

bayān-ul maḍāhib

شیخ الاسلام دامغانی، محمد بن حسین، ق ۱۳ قمری

ṣayx-ol-eslām dāmḡānī, mohammad ebn-e hoseyn (-

19c)

در بیان ملل و نحل و فرق مختلف اسلامی که به درخواست

کسی آن را در یک «مقدمه» و هشت «باب» و «خاتمه»

جمع آوری نموده است.

دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه: ۲۰۰/۱

آغاز: الحمد لله الهادی للعباد الی سبل السلام و مبلغهم بارسال

الرسال الی غایته المرام و الصلاة و السلام علی مبلغ احکامه؛

انجام: و النائله فی المروءة الی ان کسرهما النبی فی عام الفتح للمکه

و ختم الله عواقب امورنا بالخير و السعادة انه خیر موفق و معین

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ واقف؛ شیخ

الاسلام دامغانی، ۱۲۷۱ق؛ جلد: تیماج کرمی بدون مقوا، ۲۲گک،

مختلف السطر، اندازه: ۱۷×۱۱سم [ف: مخ: ۲۷]

● بیان مراتب کمالات انسانی و بیان طریق التحصیل

للكمالات / عرفان و تصوف / عربی

bayān-u marātib-i kamālāt-i insānī wa bayān-i ṭarīq-i

taḥṣīl li-l-kamālāt

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۳۷-۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981-1038)

آغاز: حمدله. صلاة. و بعد، ان حقيقة الانسان متحصلة من

جوهرین احدهما کثیف جسمانی و هو الهیکل الانسانی

[فهرست مصنفات ابن سینا، مهدوی: ۲۶۲؛ دنا ۵۹۰/۲]

فهرستگان نسخه های خطی ایران (فنا)؛ جلد ششم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276244

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۲

مجال وللشعر مقال والله العالم بحقایق الاحوال
بی کا، بی تا؛ ۲ص (۳۴-۳۵) [سن: ف: ۲-۱۸۰]

● پاسخ امیر المومنین علی (ع) به این سوال: کیف

دفعکم عن هذا المقام / حدیث / عربی

pāsox-e amīr-al-mo'menīn 'alī be īn soāl: kayfa dafa'a-kum 'an hāḍa-l maqām

نقل از شرح ابن ابی الحدید در شرح این قطعه از نهج البلاغه «و من کلام له لبعض اصحابه و قد سئله کیف دفعکم عن هذا المقام و قد کتتم احق بها». در این بخش زوجات و فرزندان آن حضرت را به شرح یاد می کند.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۳۱/۳-طباطبائی
بی کا، بی تا؛ ۲ص (۱۷-۱۸) [ف: ۲۳-۵۷۵]

● پاسخ امین الدین تبریزی / پاسخ پرسش ها / عربی

pāsox-e amīn-od-dīn-e tabrizī

حاج بله تبریزی، امین الدین، -۷۲۰ قمری
hāj bale tabrizī, amīn-od-dīn (- 1321)

پاسخ دیگری است به سؤال عضدالدین ایجی از امین الدین تبریزی.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۳۱/۴۷-طباطبائی

آغاز: ان قیل ما وجه تخصیص الضمیر بالعبد علی تقدیر تعلق من مثله بفاتوا مع تجویز کونه له و للمنتزل علی تقدیر تعلقه بالسوره قلنا الجواب یقتضی مقدمتین؛ انجام: فیکون القسم الرابع فاسدا علی الوجهین و الله اعلم و احکم
خط: نسخ، کا: شیخ محمد علی بن محمود تبریز، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی نخودی رنگ، جلد: تیماج قهوه ای تیره، اص (۱۳۰پ)، قطع: وزیری، اندازه: ۲۶×۱۹سم [ف: ۲۳-۸۳۲]

● پاسخ بدخواهان / فارسی

pāsox-e badxāhān

کسروی، احمد، ۱۲۶۹-۱۳۲۴ شمسی
kasravī, ahmad (1890-1945)

تاریخ تألیف: ۱۳۲۳

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۷۵۲/۳۰-۴۷۵۴-ف
بی کا، بی تا [فیلمها ف: ۳-۱۰۰]

● پاسخ بعضی اخبار مشکله / کلام و اعتقادات / عربی

pāsox-e ba'zī axbār-e moškele

چنین می نمایند که سؤال کننده برخی از اخبار مشکله ای که

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۵/۲۰-ف

نسخه اصل: حمیدیه ش ۱۴۴۷؛ بی کا، تا: با تاریخ ۷۷۵ق [فیلمها ف: ۱-۴۲۳]

● پاسخ ابن سینا / پاسخ پرسش ها / عربی

pāsox-e ebn-e sīnā

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰-۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981-1038)

توضیحی از آن گزارش نشده است.

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۱۸۷/۱۷

آغاز: وصل کتاب الشیخ اطال الله بقائه و ادام تاییده و تمهیده و نعمته دالا علی سلامتته و علی ما خلص الیه من البهجة؛ انجام: و مجالا فیما بعد ذلك غیر ضیق و معرفة بما لا اعرفه بلغه و الله اعلم و احکم.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۰ یا ۱۱؛ با سر لوح های زرین؛ کاغذ: اصفهانی نازک، گ ۲ (۱۰۵-پ-۱۰۶)، ۲۴ سطر (۲۰×۱۰)، اندازه: ۲۷×۱۷سم [رشت و همدان: ف: ۱۴۶۹]

● پاسخ ابوالسعود چلبی / عرفان و تصوف / فارسی

pāsox-e ab-os-so'ūd-e čalabī

چلبی، ابوالسعود، ق ۱۰ قمری

čalabī, ab-os-so'ūd (- 16c)

درباره اهل طریقت و تعریف شریعت در زمان سلطان مرادخان در ۹۸۶.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۷۷۴/۱۱-ف و ۳۷۷۳/۱۱-ف

نسخه اصل: پاریس P. ۱۷۶۹S. (بلوشه ۱۰۶/۴ ش ۲۱۴۹). خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۹۸۶ق [فیلمها ف: ۲-۲۴۷]

→ پاسخ ارسطو به اسکندر < الحدود

→ پاسخ استرابادی به عاملی < جواب مسائل ظهیری

● پاسخ استفتاء / فقه / عربی

pāsox-e esteftā'

دزفولی، محمد طاهر، -۱۳۱۵ قمری

dezfulī, mohammad tāher (- 1898)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۴۵/۲

آغاز: مسئله استفتاها بعض طلب العلوم من جناب استاذن الاکرم ... الشیخ محمد طاهر صوره السئوال ما یقول العلماء رضوان الله علیهم فی المسافر ... هل له الخروج فی اول العشرات؛ انجام: اذ لا اقامة بعد الوصول ولا قصد مع الذهول ولكن بعد فی ذلك للنظر

فهرستگان نسخه های خطی ایران (فخا)؛ جلد ششم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276244

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۲

● **البيان في شرح التبيان / كيميا / عربي**

al-bayān fi š.-it tibyan

قمری، محمد، ق ٥ قمری

qomrī, mohammad (- 11c)

در اکسیر و دارای سه «مقدمه».

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۱۹۱/۱

آغاز: بسمله، الحمد لله خالق السبحان و اله الديان، ذوالمن و الاحسان و الصلوة و السلام ... اما بعد اعلم ايها الاخ لما قال الله تعالى في محكم كتابه و منزل خطابه الذين يكتزون الذهب و الفضة؛ **انجام**: فاحفظ بما القيت اليك من هذه الوصايا و حسبا الله و نعم الوكيل لا رب غيره و هو رب العرش العظيم و صلى الله على خير خلقه محمد و آله الطاهرين
خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: پسته ای، جلد: میشن قرمز، ۴۸ گ (پ-۴۸)، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۱×۱۵ سم [ف: ۶-۲۸۰]

● **البيان في عد آي القرآن (منتخب) / علوم قرآن / عربي**

al-bayān fi 'idd-i āy-il qur'ān (mn.)

دانی، عثمان بن سعید، ۳۷۱-۴۴۴ قمری

dānī, 'osmān ebn-e sa'īd (982-1053)

رساله ای است بسیار مفصل مشتمل بر چندین «باب» در شمارش سوره ها، آیات، کلمات، حروف و اجزای قرآن و نظائر سوره ها و آیات و سوره های مدنی و مکی و نیز اخبار وارده در شمارش آیات. گزیده ای است از کتاب «البيان» دانی که شامل چند «باب» می باشد: ۱. باب ذکر المنزل من القرآن بمكة و المدينة؛ ۲. باب ذکر عدد سور القرآن و آیه و حروفه و خموسه و عشوره علی عدد اهل المدينة؛ ۳. باب ذکر عدد آی کل سورة فی العددین المدکورین؛ ۴. باب النظائر من السور فی العددین و فی احدیما دون الآخر؛ ۵. باب ذکر اجزاء القرآن (الانصاف، الاثلاث، الارباع، الاخماس ... اعشار)؛ ۶. باب ذکر اجزاء سبعة و عشرين؛ ۷. باب ذکر اجزاء ستین. (نسخه کامل این کتاب به شماره ۲۲۲۷۹ مورخ ۸۴۷ق در مکتبه الازهر و میکروفیلم آن در آستان قدس رضوی به شماره ۲۶۳۸۰ موجود است)
چاپ: رساله به تحقیق غانم قدوری حمد ناصری در مرکز مخطوطات و تراث کویت (۱۴۱۴ق.) و نیز در مرکز اطلاعات و مدارک اسلامی (۱۳۸۶ش.) به چاپ رسیده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۰۰۸۴/۵

آغاز: باب ذکر منزل من القرآن بمكة و المنزل منه بالمدينة حدثنا احمد قال؛ **انجام**: و جزء خمسة عشرين رأس كل اربعة اجزاء منها فاعلمه و بالله التوفيق ... العلی العظیم.
خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۸۰؛ کاغذ: نخودی آهار مهره لمینه شده، جلد: تیماج سبز فرنگی با حواشی

رمضان و جب هنا فيه التعيين لیتميز منه

از کتاب طهارت تا پایان صوم؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه ای سوخته ضربی جداول و منگنه، ۱۶۳ گ، ۱۶ سطر (۱۲/۵×۷/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۱۴/۵ سم [ف: ۱۵-۱۴۶]

۷۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۰۵/۱-طبایطی

انجام: او عاملتک او سلمتک هذه البستان لتعمل فيه مدة کذا. بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی آهار شده، جلد: مقوای سفید عطف و گوشه میشن مشکی، ۱۷۴ گ (۱-۱۷۴پ)، ۱۵ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۲۰×۱۵ سم [ف: ۲۲-۱۵۸]

۷۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۴۰۳

از ابتدا کتاب تا بحث «الركن الثاني في الامساك» از کتاب الصوم؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جزو کتابخانه شیخ فضل الله نوری یا مهر کتابخانه وی؛ تملک: محمد جعفر بن صفرخان فراگوزلو در اصفهان به تاریخ ۱۲۰۱؛ جلد: تیماج قهوه ای سوخت، ترنج با سر لولا دار، ۱۲۹ گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۵×۱۴/۵ سم [ف: ۲۵-۳۸۴]

● **البيان في بيان الروح و الابدان / فلسفه / عربي**

al-bayān fi bayān-ir rūh wa-l abdān

؟ ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۳۷-۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981-1038)

رساله ای در روح متعلق به بدن؛ منسوب به ابن سینا.

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۶۸/۱۳

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ [نشریه: ۷-۲۲۶]

● **البيان في بيان الروح و الايمان / کلام و اعتقادات / فارسی**

al-bayān fi bayān-er rūh va-l imān

در این رساله سه نظریه درباره روح را یاد می کند: جسم، جسمانی، نه جسم و نه جسمانی. در پایان نسخه دارد، «من رساله البيان في بيان الروح و ايمان» که تعبیری درست نیست گویا بخشی از رساله ای بدین نام بوده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۹۳۶/۱۶

آغاز: بسمله، در بیان روحی که متعلق است به بدن و تعریف حقیقت آن بیاید دانست؛ **انجام**: و نقل صریح بر آن دلالت ندارد، تم بالخیر رساله البيان فی بیان الروح و الايمان
خط: نسخ تحریری، کا: مهدی بن احمد لاهجی، بی تا؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوای رویه تیماج سرخ، اطرافش گل بوته فشاری با دو جدول، ۲ گ (۱-۱۴۳)، ۱۷ سطر (۱۵×۷/۵)، اندازه: ۲۱/۵×۱۵/۵ سم [ف: ۱۷-۲۱۰]

فرستگان نسخه های خطی ایران (فخا)؛؛ جلد ششم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276244

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۲

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۸۵۳۰

آغاز: برابر؛ انجام: ایتمد کلرینی آخره تفویضدن عمروی منعه قاسور اولومی جواب: اولماز
خط: نستعلیق، کا: حسن بن مصطفی روسجفی، تا: جمعه اوآخر ربیع الثانی ۱۱۶۴ق، صفحه نخست مجدول به زر و تحریر، در حاشیه مصادر مطلب را با عبارت عربی نوشته؛ علامت وقف و مهر «محمد حسین» (بیضوی)؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۱گ، ۳۵سطر، اندازه: ۱۸×۱۶/۵سم [اهدائی رهبر: ۱۱۳-۳]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۵۰۴

همان نسخه بالا [مؤید: ۴۰۴-۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۱۲۰

خط: نستعلیق ترک، بی‌کا، تا: ۲۱ ربیع الاول ۱۲۰۶ق، جا: کوی مدینه العشاق؛ تملک: سید مصطفی پسر ولی‌الدین ایچی ایلی در رمضان ۱۲۵۶؛ کاغذ: استانبولی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۳۴۱گ، ۲۱ سطر (۱۵/۵×۷)، قطع: ربعی، اندازه: ۲۱×۱۴سم [ف: ۱۷-۲۹۸]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۱۲۷

خط: نستعلیق ترک، کا: سیف‌الله بن علی بن ابراهیم بن علی کمال ارکری روم ایلی نایب شهر خعیله، تا: ۱۰ محرم ۱۲۱۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول، محشی؛ تملک: عبدالرحمن راتب در ۱۲۲۲؛ کاغذ: استانبولی، فاقد جلد، ۳۱۹گ، ۲۵ سطر (۱۷/۵×۹/۵)، اندازه: ۲۹×۱۵سم [ف: ۱۷-۲۹۹]

● بهجة الفتاوی / فقه / عربی

bahjat-ul fatāwā

تاریخ تألیف: ۱۱۶۶ق

تصحیحها و ارجاع مسائلاها الی مأخذها و تعیین اسامی الکتب المرجوع الیها مع بیان ابوابها و فصولها کما فعله شیخ الاسلام و مفتی الانام عبدالله المفتی بمساعدة فقهاء جهذة کانه فهرست مطالبها. نام آن در آغاز فهرست آمده است و در دیباچه، متن در ۱۱۶۶ به بیاض آمده است، در دیباچه آمده است: «اردت ان ارد المسائل الی مأخذها و اعین اسامی الکتب مع ابوابها و فصولها». ممکن است متن عربی کار عبدالله افتدی باشد که در بالا معرفی شد.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۴۴۹

خط: نسخ، کا: سید محمد امین بن سید عمر ایوبی، تا: ۲۵ جمادی الاول ۱۱۸۲ق؛ مجدول، با پیشانی زرین و رنگین؛ کاغذ: استانبولی، جلد: تیماج قهوه‌ای زرکوب ترنجی مقوایی با لولا، ۱۶۵گ، ۲۳ سطر (۱۵/۵×۷/۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۲۰×۱۳سم [ف: ۱۳-۲۰]

● البهجة فی المنطق / فلسفه / عربی

al-bahja fi-l mantiq

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰-۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981-1038)

یا چنانکه بر حاشیه صفحه نوشته شده است «البهجة الظالة» خلاصه ای کوتاه در ۹ «باب» منطق است. مهدوی آن را ندیده و تنها از ارگین و قناتی نقل کرده است. در منابع قدیمی معرفی آثار شیخ نیامده است.

آغاز: بسملة. خیر المبادی مازین بالحمد لوهاب القوة علی حمده، و الصلاة علی نبیه محمد و آله. الکلام فی هذا الکتاب یشتمل علی معرفة المنطق ... و اقسامه تسعة: ایساغوجی، قاطیغو ریاس ... الشعر

انجام: یقول الخطیب فی التعظیم: هو اول من فعل و ما اکثر ما فعل ... یقول کأنی بعث یوسف بثمان بخص، و دللت علی المسیح بثلاثین درهماً. و قد ذکرنا کلیات الکتب السبعة (التسعة) فلنختم الکتاب

[دنا ۵۷۰/۲؛ مهدوی ص ۵۵۳؛ ۴۱]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۴۱/۹

خط: نستعلیق، کا: عبد الرشید، تا: چهارشنبه ۱۴ صفر ۱۰۵۲ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی ضربی زرکوب بیرون و درون، ۱۴ص (۱۰۶-۱۱۹)، ۲۵ سطر (۱۸×۸/۵)، اندازه: ۲۴×۱۵سم [ف: ۹-۱۱۲۰]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۲۲۲/۶

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۹ ذیحجه ۱۳۱۰ق؛ کاغذ: فرنگی، زرد، ۱۴گ (۲۹پ-۴۲پ)، ۱۷سطر [ف: ۱۱-۵۸۰]

→ بهجة القلوب ← بهجة الاحباب و سرور الاصحاب

● بهجة القلوب / کیمیا / عربی

bahjat-ol qolüb

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۹۳۷/۱۰

آغاز: بسملة. حمدله. و الصلوة و السلام الاتمان علی محمد و آله الطاهرین اما بعد انا ذکرنا لك المطلب فی كشف الاسرار؛ انجام: ان تجربة الاکسیر من الیسیر الی الکتیر لا بالعکس فانه امر عسیر و الله یصیر کل عسیر یسیر.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ رکابه دارد؛ جلد: مقوا عطف پارچه، ۳۱ص (۵۳۹-۵۶۹)، ۱۷سطر، اندازه: ۲۲×۱۴سم [ف: ۴۴-۱۴۴]

فهرستگان نسخه‌های خطی ایران (فخا)؛ جلد ششم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276244

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۲

[ف: ۳۰-۱۰۸]

01 Mart 2020

al-kāmil fī ma'rifat-iddu'afā' wa-l matrūkīn min-ar
ruwāt

ابن عدی، عبدالله بن عدی، ۲۷۷ - ۳۶۵ قمری
ebn-e 'adī, 'abd-ol-lāh ebn-e 'adī (891 - 976)

کتابی است در سه مجلد در جرح و تعدیل روایت و محدثین عامه با ذکر احادیثی از آنها. حاجی خلیفه می‌نویسد: این کامل‌ترین کتابی است که در این موضوع نوشته شده است. کماله‌نام کتاب را «الکامل فی معرفة ضعفاء المحدثین و علل الاحادیث» نوشته است.

آغاز: قال الشيخ الحافظ ابو احمد عبدالله بن عدی الجرجانی رحمه الله: الحمد لله الأحد الصمد الذی لیس کمثلہ شیء و هو السميع البصیر ...

چاپ: بغداد، مطبوعات سلمان الاعظمی، محقق: صبحی البدری السامری، چاپ اول، ۲۷۳ ص، ۱۳۹۶ ق.

[کشف الظنون ۱۳۸۲/۲؛ معجم المؤلفین ۸۲/۶؛ هدیة العارفين ۴۴۷/۱؛ زرکلی اعلام ۲۳۹/۴؛ فهرست عربی طوب قایی ۴۸۹/۳]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۸۸ عکسی

آغاز: برابر؛ انجام: الا ان یشرط المبتاع، یتلوه فی الذی یتلوه، ابا الحسن ... قالا: عمرو بن ابی سلمة، تم الكتاب ...

نسخه اصل: سلطان احمد ثالث - استانبول، ش ۲۹۴۳/۱A (فهرست عربی طوب قایی ۴۸۹/۳). مجلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کاه، تا: حدود ۹۱۰ ق، به خط کاتب مجلد سوم کتاب، به شماره ۱۱۴ عکسی این کتابخانه، که آنرا در روز دو شنبه ۲۱ شعبان ۹۱۰ ق به پایان آورد؛ ۳۹۰ گ، ۴۲ سطر [عکسی ف: ۲-۷۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۴ عکسی

آغاز: من ابتدا اسمیهم قاف ... قاسم بن عبد الله العمرانی المدنی؛ انجام: اخر الجزء الثانی و التسعین و هو آخر الادیوان من کتاب الکامل

نسخه اصل: کتابخانه سلطان احمد سوم - استانبول ش ۲۹۴۳/۳A (فهرست عربی طوب قایی ۴۸۹/۳). مجلد سوم و از حرف قاف تا آخر کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کاه، تا: دوشنبه ۲۱ شعبان ۹۱۰ ق؛ ۲۶۱ گ، ۲۵ سطر [عکسی ف: ۱-۱۱۲]

● الکامل الکثیر المنافع / طب / عربی

al-kāmil-ul kaṭīr-ul manāfī'

؟ ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

مختصری است در بیان خواص و منافع برخی ادویه مفرد و مرکب. نسبت آن به ابن سینا محل تردید است.

آغاز: بسملة قال یحیی بن ماسویه شحم الحنظل دواء تسمى اسطو خودوس فشحم الحنظل اذا شرب منه ما بین قیراط الی دائق مع ایارج فیکرا وزن درهم معجوناً بعسل ...

خط: نسخ، بی‌کاه، تا: ربیع الاول ۲۷۸ ق؛ از نسخه‌ای که مصطفی علوانی در قسطنطنیه در غره رجب ۱۱۷۲ از نسخه ابی حیان که در ربیع الآخر ۵۲۷ نوشته و بر مشایخی چون جبرئیل بن عبدالله بن محمد در جمعه ۲۰ شوال ۷۱۸ خوانده شده، در آخر قصیده‌ای در ۳۳ بیت در مدح کتاب از مصطفی علوانی به عربی، مصحح؛ ۱۸۰ گ، اندازه: ۲۱/۵ × ۳۴ سم [ف: ۳-۷۰]

۱۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۴۷۸

خط: نسخ، کا: محمد جعفر حسینی همدانی، تا: رمضان ۱۲۷۹ ق، به دستور محسن بن عبدالله میرزا ابن علی شاه؛ با سرلوح، مجدول؛ تملک: محسن بن عبدالله میرزا بن فتح علی شاه در ۱۲۷۹، حکیم الممالک در ۱۳۰۰؛ کاغذ: ترمه، جلد: ساغری، ۳۶۹ گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹/۲ × ۲۹ سم [ف: ۱-۴۲۸]

۱۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۴۴

آغاز: برابر؛ انجام: و فی القرآن یخرجون الرسول و ایاکم، ای یخرجونکم لان تؤمنوا بالله ربکم. و الحمد لله رب العالمین ... مما قلناه من عمد و خطأ و زلل و خلل

خط: نسخ، بی‌کاه، تا: ۱۲۸۲ ق؛ ضمیمه: پس از اتمام عبارات کتاب در اوراق ۲۵۹ و ۲۶۰ نسخه مطالبی در بیان نحوه استنساخ نسخه توسط کاتب نوشته شده سپس کتاب را به سید علی افندی مرادی - مفتی دمشق - تقدیم نموده و اشعاری در مدح ایشان ذکر کرده است، آغاز ضمیمه: «یقول الملتجی الی ربه فی تمحیص ذنبه المصطفی العلوی انی قد کنت ظفرت و انا فی مدینة قسطنطینة بنسخة کامل المبرد»، انجام ضمیمه: «ما حرکت الروض نسیم و زهت xx اغصانه بطائر مغرد / ... / قل بلسان عربی مبین xx صل علی سیدنا المحمد»، استنساخ شده از نسخه‌ای که به خط مصطفی علوی و به سال ۱۱۷۳ در دمشق نگاشته و با نسخه ابوحیان نگارش ۵۲۷ مطابقت و تصحیح شده، محشی با امضای «شمس» و «ش»؛ جلد: تیماج مذهب، ۲۶۲ گ، ۲۵ سطر (۱۸×۹)، اندازه: ۱۶×۲۶ سم [ف: ۱۳-۵۸]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۹۰۳

آغاز: برابر؛ انجام: اعضائه بطائر مفرد

خط: نسخ خوش، بی‌کاه، تا: شعبان ۱۲۸۵ ق؛ مجدول؛ واقف: نایینی؛ ۲۳۸ گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۷/۷ × ۲۸/۹ سم [ف: ۱۳-۷۸]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۹۰۵

آغاز: برابر؛ انجام: اعضائه بطائر مفرد

خط: نستعلیق تحریری، کا: میرزا احمد، تا: ذیحجه ۱۲۸۷ ق؛ واقف: نایینی؛ جلد: چرمی، ۳۱۴ گ، ۱۹ سطر (۲۰×۱۰)، اندازه: ۱۷/۸ × ۲۷/۸ سم [ف: ۱۳-۷۸]

● الکامل فی معرفة الضعفاء و المتروکین من الرواة /

رجال / عربی

فرستگان نسخه‌های خطی ایران (فتخا)؛ جلد بیست و پنجم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276263

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۲/۲۰۱۳

افراد اوسط ثابت نمی‌شود زیرا شاید یک فرد محکوم به حکم کلی نباشد پس قضیه کلیه کبری دروغ خواهد بود پس شکل نخستین نتیجه نخواهد داد، مگر اینکه مصادره بر مطلوب و دور معیب لازم آید. این شک را جان استورات میل انگلیسی (۱۸۰۶-۱۸۷۳م) دوباره از سر گرفت و پنداشت که با آن بنیاد منطق ارسطو را ویران میسازد.

اصلی که ارسطو شکل نخستین را بر روی آن نهاده است قاعده اندراج یا انسحاب نامیده می‌شود دال بر این که هر چه بر کلی رواست یا از آن برداشته می‌شود بر جزئی نیز روا می‌باشد یا از آن برداشته است. دانشمندان شرقی نیز در نگارش‌های خود به این قاعده و پاسخ این شک اشاره می‌کردند چنان که در اواسط فارابی و منطق این زرعه و منطق شفا (قیاس مقاله ۹ فصل ۱۹ و برهان مقاله ۱ فصل ۳ و ۶) و المعبر ابی البرکات بغدادی (فصل ۱۷ مقاله ۳ قیاس، ج ۱ ص ۸-۱۹۷) و اساس الاقتباس خواجه طوسی (فصل ۱۰ فن ۲ مقاله ۴ در قیاس و فصل ۱ فن ۲ مقاله ۵ در برهان) این قاعده و این شک و پاسخ آنرا به اجمال می‌بینیم. این تیمه‌حرانی در «الرد علی المنطقین» در مقام ۴ و ۵ (ص ۳-۳۶۲ چاپ بمبئی) سخنی می‌آورد که مانند گفتار میل است و سیوطی در اختصار خود بر این کتاب نیز گفته این تیمه را آورده است (چاپ مصر به سال ۱۹۴۷ ص ۲۹۱ و ۲۲۲). پیش از این تیمه، ابوسعید بن ابی‌الخیر میهنه ای (- ۴۴۰) ق عارف بزرگوار بر شکل نخستین همان شک سکستوس را وارد کرده است و آن را به شیخ رئیس بنمود و پاسخ خواست. باری میهنه‌ای می‌گوید: شکل ۱ پایه دو شکل دیگر است و کبرای آن تا نتیجه را ندانیم کلی نخواهد بود و این خود محال است و ناروا چه نتیجه باید پیرو کبری باشد نه پایه آن. شیخ رئیس در پاسخ دو راه حل به او می‌نماید یکی اینکه حکم کلی نیازی ندارد که از جزئی گرفته شود دیگر این که تنها در استقراء است که چنین است و در قیاس حکم کلی پیش از جزئی جزئی دانسته می‌شود. این شک را شارح مطلع در مبحث شکل ا به عنوان لزوم دور فاسد طرح کرده و به اختلاف اوصاف پاسخ داده است و فرزانه سبزواری در منظومه منطق (ص ۷۸ چاپ ناصری) باز همان گفتار رازی را آورد. در نسخه شماره ۱۰۳۵ کتابخانه دانشگاه تهران (در ص ۱۰۷ و ۴۱۷) دوبار این عبارت را که گزیده‌ای است از پاسخ و پرسش میهنه‌ای و بوعلی می‌بینیم: «کتب الشیخ ابوسعید ابی‌الخیر الی الشیخ ابی‌علی بن سینا: ایاک ان تعتمد علی العقل (العلوم الرسمية) فان اول (اجلی) البدیهیات الشكل الاول و فیه دوران ثبوت النتيجة يتوقف علی کلیة کبراه (الکبری) و لا یصیر کبراه کلیة حتی یکون الاکبر صادقاً علی الاصغر من جملة افراده. و اجاب الشیخ ابوعلی بان کلیة کبراه (الکبری) موقوفة علی اندراج الاصغرا اجمالاً فی الاکبر و المقصود من النتيجة ثبوتها تفصیلاً فلا دورا. باز از کسانی که از این پرسش و پاسخ یاد کرده‌اند شیخ عبدالرحیم و میرزا محمد علی

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۰۱۲

آغاز: برابر؛ انجام: و انا العبد الاقل اسداله الشهير به منجم (دودانکه)

۱۳۳۱

خط: نسخ، کا: اسدالله دودانکه، تا: ۱۳۳۱ ق؛ جلد: تیماج [رایانه]

۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۸۷۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹ شوال ۱۳۳۴ ق؛ ۲۸ ص،

۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵ سم [ف: ۲-۲۶۹]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۶۷۵

خط: نستعلیق، کا: میرزا ابوالحسن نعمة اللهی، تا: جمعه ۲۲ جمادی

الاول ۱۳۳۵ ق؛ ۲۳ گ، ۳۰ سطر (۱۷×۱۰)، اندازه: ۱۷×۲۰ سم [ف:

۱۶-۶۴]

۱۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۲۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: احمد افشار زاده یزدی، تا: ۱۳۳۵ ق؛ ۵۸ گ،

۱۰ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۲×۲۱ سم [ف: ۵-۱۵۸۰]

۱۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۴۹۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۵ شعبان ۱۳۳۵ ق؛ جلد:

مقوا، ۲۵ گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲ سم [ف مخ: ۴-۱۵۴۴]

۱۳. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه: ۱۰۵

آغاز: برابر؛ انجام: آن اسلامی که فرهنگیان به برکت اتخاذ پاره ای

مواد آن به درجات عالی ارتقاء جسته و مسلمانان به واسطه ترک

همه آن حقایق منزل عظیم نموده‌اند

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوای سرخ، ۵۵ گ،

۱۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲ سم [ف: ۱۱۴]

قهوه و چای بیخ چینی

به القیاس و انالوطیقا الاولی

● القیاس = جواب ابی سعید ابی‌الخیر / منطق / عربی

al-qiyās = jawāb-u abi sa'īd-i abi-l- xayr

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۳۷ - ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

استاد دانش پژوه در توصیف این رساله آورده: ارسطو در فصل ۳ و ۵ عبارت ارغنون گفته که هر چه بر محمول روا باشد بر موضوع هم روا خواهد بود و در فصل ۲۱ کتاب ۲ قیاس و فصل ۱ کتاب ۱ برهان باز گفته است که شایسته است وصفی بر کل حمل شود اگر چه ندانیم که بر جزئی آن حمل می‌شود یا نه و در اینجا اختلاف به اجمال و تفصیل یا تغایر وصفی را بسنده دانست. وی در اینجا از پیش شکی را که سکستوس امپریکوس فیلسوف پزشک ستاره‌شناس یونانی سده دوم و سوم کرده است پاسخ داد. سکستوس می‌گوید کبری جز به استقراء

فرستگان نسخه‌های خطی ایران (فخا)؛ جلد بیست و پنجم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276263

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۲/۲۰۱۳

- تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۹۰/۴۰-۱ ف
نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [فیلمها ف: ۱-۵۷۷]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۳۲/۱-۲ ف
نسخه اصل: اوئیورسیته ش ۴۷۵۴. (فهرست آقای دکتر مهدوی ص ۳۳۵)؛ خط: نسخ، بی کاه، تا: پایان ربیع الثانی ۷۰۲ق؛ ۱۰گک (۱-۱۰)، ۱۵ سطر [فیلمها ف: ۱-۴۴۰]
۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۴۹/۴۹ ف
آغاز و انجام: برابر
خط: تعلیق، بی کاه، تا: با تاریخ ۹۶۲ق؛ تملک: مصطفی بن عبدالله در ۹۶۲، خلیفه سلطاندر ۱۰۴۱، محمد طاهر پزشکی تفرشی در ۱۱۳۵، محمد ابراهیم قزوینی در ۲ ذیقعد ۱۲۴۵؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۳گک (۳۱۶-۳۱۸ر)، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۶-۲۴۲۲]
۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۷۱۰/۴۲ ف
خط: نستعلیق ریز، کا: نصیرالدین محمد رضوی شاگرد آقا حسین خوانساری، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ ۲گک (۱۰۸-۱۰۹ر)، ۴۲ سطر (۱۳×۲۳)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۱۶-۳۴۱]
- قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۳۵۶/۳۴ ف
آغاز: برابر
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴-۱۸۰]
۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۸۶۱/۱۶ ف
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: رفیع الدین محمد بن غیاث الدین محمد، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ ۲گک (۵۹-۶۰ر)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۵-۲۸۵]
۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۹۳۸/۸ ف
آغاز و انجام: برابر
نسخه حاضر ۲۳ فصل است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی کاه، تا: قرن ۱۱؛ در صدر آن با خط قرمز نوشته شده: «هذه رساله فی النفس الناطقه و احوالها للشیخ الرئیس برد الله مضجعه»؛ کاغذ: اصفهانی، ۸ص (۸۵-۹۲)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۰-۳۵۱]
۸. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۱۸۷/۱۱ ف
خط: نسخ، بی کاه، تا: قرن ۱۰ یا ۱۱؛ با سرلوح های، ده سطر اضافه بر نسخه های دیگر مشاهده می شود و در آن نوشته «من مباحثات الشیخ: النفس اذا فارقت لا تشاق الی ما خلقت»؛ کاغذ: اصفهانی، ۳گک (۸۷-۸۹)، ۲۴ سطر (۱۰×۲۰)، اندازه: ۱۷×۲۷سم [رشت و همدان: ف: ۱۴۶۸-]
۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۸۹۵/۶ ف
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: میر محمد سلیمان بن میر معصوم حسینی، تا: رجب ۱۰۴۵ق، جا: اصفهان مدرسه ملا عبدالله؛ جلد: تیماج، ۵گک (۱۸-۲۲ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۸-۸۷]
۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۵۱/۲۱ ف
کا: ابراهیم بن قیابیک اصفهانی، تا: ۱۰۵۴ق؛ ۲گک (۱۳۴-۱۳۵ر)،

شرف اسلام الب اینالج قتلغ بک ابوالمظفر البی (الی) بن تموتاش بن ایل غازی بن ارتق» انجام داده است. به فارسی نیز ترجمه شده است. گفته شده (سزگین ۶۰/۳) ترجمه عربی آن از آن علی بن شریف حسینی است. (احمد منزوی)
آغاز: الحمد لله الذی خلق فسوی و الذی قدر فهدی الذی اخرج المرعی فجعله غناء اهوی و خلق فیہ الداء و الدواء و الغذاء و الشفاء و قدر فیہ النمو و القوى ...
[فهرستواره منزوی ۲۳۶۲/۵]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۸۹۹

آغاز: برابر؛ انجام: و انه کثیر المنفعة للمعدة محلل لثفخها نافع لاورام الکبد و الیرقان اذا شرب مع طیبخ الاقستین نافع للطحال و المثانة و الکلسین و لسع.
خط: نسخ مایل به رقی، بی کاه، تا: قرن ۱۰ یا اوایل قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، دارای ۱۸ شکل گیاهان رنگین و بسیار دقیق؛ ۱۲گک، ۱۹ سطر، اندازه: ۵۱×۳۳/۵سم [ف: ۲۰-۳۳۱]

● القوى الانسانیة و ادراکاتها / فلسفه / عربی

al-quwa-l insāniyya wa idrākātihā

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰-۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

رساله کوتاه فلسفی است درباره قوا و ادراکات انسانی و حس باطنی او و تقسیمات آن شامل شش «فصل». این رساله به ابن سینا منسوب شده است. قنوتی آنرا با عنوان رساله ای مستقل یاد کرده ولی حقیقت آن است که بخشی از فصوص منسوب به فارابی (یا تعلیقات شیخ الرئیس) است.
آغاز: ان الانسان لمنقسم الی سر و عین اما علته فهو الجسم المحسوس بأعضائه و امتیاحه
انجام: لم یبعد أن یکون تعالی مرئیا فی القيامة من غیر تشبیه و لا تکلیف و لا مسامته و لا محاذاة تعالی الله عما یشرکون
چاپ: در تسع رسائل؛ به کوشش فواد الاهوانی، احوال النفس و ثلاث رسائل اخرى (قاهره: ۱۹۵۲م)
[فهرست مصنفات از دکتر مهدوی ص ۲۹۰؛ الذریعة ۲۱۷/۱۷ و ۲۴۰/۲۴]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۴۰/۲

خط: نسخ، کا: محمود بن علی بن ابی علی عبدیل، تا: قرن ۷؛ مجدول؛ ۶ص (۲۳-۲۸)، ۲۳ سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۱۹×۲۷سم [ستا: ف: ۱-۱۱۹]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۴۳۷/۳۸-عکسی

آغاز: برابر؛ انجام: حركة الباطن اشتداد آ نستولی لسلطانه. تمت رساله الشیخ فی القوى الانسانیة.
نسخه اصل: ایاصوفیه، ش ۴۸۴۹؛ خط: نسخ پخته، بی کاه، تا: مقابله شده ۶۹۶ق؛ ۲گک (۱۶۷-۱۶۸) [عکسی ف: ۲-۲۱۷]

فهرستگان نسخه های خطی ایران (نخا)؛ جلد بیست و پنجم؛ به کوشش مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276263

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۲۰۱۳/۹۲۱۳

● **قضاء الله = جواب ابی سعید ابی الخیر / فلسفه / عربی**
qaḍā'ul-lāh = jawāb-u-abi-sa'īd-i-abi-l-xayr

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

یکی از پاسخ‌هایی است که به شیخ ابوسعید ابی الخیر داده است. آغاز: و کتب إليه أيضاً، قدس الله روحه العزيز، جزاک الله عنا خیراً، فهمت ما کتبه المولى أفضل المتأخرين ... و توجه بتاج العز و الكرامة فى سر القدر و ما ألیق بهذا الموضوع حقيقة قضاء الله تعالى ... هو حکم الأول الواحد الذى يشمل على كل شىء ... انجام: و ليس شأنه شأن غيره و لا حکمه حکم من سواه جل عن ذلك لا یستل عما یفعل و هم یسألون و صلى الله على محمد و آله أجمعين

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۴۳۷/۲۷-عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: ایاصوفیه، ش ۴۸۴۹؛ خط: نسخ پخته، بی کا، تا: ۹۷ق؛ ۱گگ (۱۳۶) [عکسی ف: ۲-۲۱۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۹۰/۲۹-۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۵۷۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۸۵۹/۲۴

آغاز و انجام: برابر

بی کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۱ص (۸۱-۸۲)، اندازه: ۱۸×۸سم [ف: ۱۰-۱۹۶]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶-۱۱۷۶/۱۱ط

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱گگ (۱۱۳) حاشیه [ف: ۲۳/۲-۶۷۴؛ فهرست رایانه‌ای ج ۳ ص ۷۸۸]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۸۶/۷۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شاه مراد بن نقد علی فراهانی ورامینی، تا:

۱۰۷۲ق؛ جلد: تیماج، ۱گگ (۳۳۰-۳۳۰پ)، ۲۷سطر، اندازه:

۱۸×۲۷/۵سم [میراث شهاب: ۴۲-۱۴۹]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۸۶/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شاه مراد بن نقد علی فراهانی ورامینی، تا:

۱۰۷۲ق؛ جلد: دورو تیماج، ۱گگ (۳۷)، ۲۷سطر، اندازه:

۱۸×۲۷/۵سم [میراث شهاب: ۴۲-۱۱۹]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۹/۱۱

کا: نصیرالدین حسین حر حسینی، تا: ۱۰۷۶ق [ف: ۳-۱۷۳]

۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۲۱۶/۲۸

بی کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، اص (۱۳۲) [ف: ۳-۲۷۳]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۳۵/۴۵

آغاز و انجام: برابر

کا: ناصرالدین حسین بن نورالدین محمد کرمانی، تا: ۱۱۰۲ق، جا:

کرمان، به دستور سیادت شهابا علیا؛ جلد: تیماج مذهب، ۲ص

نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ تملک: ابراهیم بن محمد

رضوی با مهر «العبد المذنب ابراهیم بن محمد الرضوی» مورخ

۱۲۹۶ق؛ ۳گگ (۱۲۶-۱۲۸)، اندازه: ۲۲×۱۷/۵سم [ف: ۲-۷۰۰]

۱۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۶۵۷

آغاز: کتاب القضاء و هو فى اللغة لمعان كثيرة بما انتهت الى

عشرة؛ انجام: مسألة المشهور ان حلف الاخرس بالاشارة المفهمة

نگارنده آن از شاگردان صاحب جواهر و شیخ انصارى بوده

است؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ ۲۵۳گگ، ۱۹سطر، اندازه:

۱۵×۲۲سم [ف: ۱-۲۰۴]

۱۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۹۹۳/۲

مؤلف: گویا یکی از شاگردان شیخ انصارى؛ خط: نسخ، بی کا،

بی تا؛ ۲۶سطر، اندازه: ۲۲×۱۷سم [ف: ۳-۴۷]

۱۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۴۳۲

آغاز: قال المصنف (ره) كتاب القضاء ... اقول قبل الشروع

المقاصد المذكورة لا بد من صرف عنان القلم؛ انجام: الخامس - ما

دل من الايات و الاخبار على تشريع اصل القضاء و نفوذ حکم

الحاکم ...

شرحی است بر القضاء شرایع محقق حلی از یکی از شاگردان

شیخ انصارى؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ ۱۹۵گگ، ۲۷سطر، اندازه:

۱۸×۲۵سم [ف: ۱-۲۰۴]

۱۴. مشهد؛ مدرسه خیرات خان؛ شماره نسخه: ۳۱/۳

آغاز: کتاب القضاء قبل الشروع فى مطالبتها لا بد من تعريفه اولاً ثم

التفرقة بين المفتى؛ انجام: و الحق انه یسمع فیهما لا ثبات حق

الاختصاص.

به تقریرات فقهی استادی می ماند؛ بی کا، بی تا؛ جلد:

تیماج، ۶۷گگ، اندازه: ۲۱×۱۵سم [رشت و همدان: ف: ۱۷۸۲-]

۱۵. مشهد؛ وضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۰۸۰

آغاز: بسمله، کتاب القضاء لا بد قبل الشروع فى المقاصد من بیان

امور الاول فى حقيقة القضاء لغة و عرفاً فنقول القضاء لغة یطلق

على معان كثيرة و ربما انها با بعضهم الى خمسة عشر

معنى؛ انجام: تشریه من مهرها لغرض استمتاع الزوج و انتفاعه به

باللبس و نحوه من غیر ان تملکه شیئاً منه.

شرح استدلالی مبسوطی است با ذکر آرا و اقوال فقهای مشهور

متقدم و متأخر بر کتاب القضاء شرایع الاسلام محقق حلی،

متأسفانه با همه تحقیقاتی که به عمل آمد عجاله شارح را نیافتیم

ولی در شناسنامه نام کتاب «نبراس الهدایه» و مؤلف آن محمد

مهدی بن هدایه الله حسینی موسوی شهید اصفهانی ثبت شده که

عدم صحت آن اظهر من الشمس است چه اولاً: «نبراس الهدایه»

شرح «کفایة المقتصد» و این، شرح شرایع است، ثانیاً: در این

کتاب، اسامی افرادی چون صاحب ریاض، محقق قمی، صاحب

جواهر و شیخ انصارى ذکر شده که تمامی آنها بعد از مؤلف

«نبراس الهدایه» می باشند. این نسخه تنها شرح قضاء است؛ خط:

نستعلیق؛ بی کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴ق؛ محشی؛ واقف: ابوالقاسم

لسانی، دی ۱۳۴۸؛ ۳۱۵گگ، ۲۳سطر، اندازه: ۲۱×۱۶سم [ف: ۲۰-۳۸۷]

فهرستگان نسخه های خطی ایران (فخا)؛ جلد بیست و پنجم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276263

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۲/۲۰۱۳

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۳۸/۱۶-ف
نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۸۵۳؛ همانکه در آغازش از شلمبر و جدد اصفهان یاد شده است؛ بی کا، تا: شاید اوایل قرن ۷؛ ۷: ۲۲ گ (۱۳۳-۱۵۴) [فیلمها ف: ۱-۴۷۲]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۳۸/۲۲-ف
نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۸۵۳. فائده فی القضاء و القدر؛ بی کا، تا: شاید اوایل قرن ۷؛ ۷: ۲ گ (۱۸۸-۱۸۹) [فیلمها ف: ۱-۴۷۳]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۶۶/۳-ف
نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۸۵۲؛ بی کا، تا: اوایل قرن ۷؛ ۷: ۱۴ گ (۲۱-۳۴) [فیلمها ف: ۱-۶۶۴]
۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۳۱/۵-ف
نسخه اصل: اونیورسیتیه ش ۴۷۲۴؛ خط: نسخ، بی کا، تا: ربیع الاول ۷۰۰ ق؛ ۱۳ گ (۲۷-۳۹)، ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۱-۴۳۹]
۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۷/۱۲-ف
نسخه اصل: روان کوشکو، ش ۲۰۴۲؛ کا: عبدالرحمن بن علی بن مویذ، تا: ۸ صفر ۸۸۸ ق، جا: شیراز؛ از روی نسخه پایان محرم ۸۲۴، با مقابله ابن مویذ در ربیع الاول ۸۹۶ در قسطنطنیه [فیلمها ف: ۱-۴۳۷]
۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۶۴/۲۴-ف
نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۸۲۹؛ بی کا، تا: قرن ۱۰؛ ۵: ۱۰ گ (۱۰۰-پ-۱۰۴) [فیلمها ف: ۱-۶۶۳]
۷. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۴۲/۲۵-ف
خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۱ گ (۹۱ و پ)، ۲۴ تا ۳۳ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۱۷/۵×۲۷ سم [ف: ۱-۱۴۵]
۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۵۴۷/۱۵-ف
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۰۲۱ ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۹ گ (۱۲۰-پ-۱۲۸)، اندازه: ۱۹×۱۲/۵ سم [ف: ۱۲-۲۲۸]
- تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۷۹۴/۱۵-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۷۳۱]
۹. شیراز؛ محلاتی، صدرالدین؛ شماره نسخه: ۱۷/۱-ف
بی کا، تا: با تاریخ ۱۰۵۶ ق [نشریه: ۵-۲۷۳]
۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۰۷/۱۱-ف
آغاز: برابر انجام؛ عصبه کما اسفرله وجه الحق ... عنه فان المجاهدین فيه حق الجهاد مهدیون منه سبیل الرشاد اولعله بموعدهن میقات مکوب تتمق فيه اکمام ذهنه و تمتع جامس فهمه.
خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۱۰۲ ق؛ این نسخه ناقص است؛ جلد: تیماج، ۲ ص (۲۱۸-۲۱۹)، ۱۴ سطر، اندازه: ۲۰×۱۱ سم [ف: ۹-۳۹۸]
۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۳۵۳/۲۲-ف
کاتب: محمد مهدی بن علینقی حسینی قمی مشهور بتوحید، تا: ۱۰۸۴-۱۱۰۷ ق، جلد: دو رو تیماج، ۴ گ (۷۶-پ-۷۹)، اندازه: ۱۲/۵×۲۳ سم [ف: ۱۱-۳۴۲]

الله بالصواب وجدتها (کم دارد)

خط: نسخ، کا: سید حیدر آملی، تا: با تاریخ ۷۶۲ ق؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۴ گ (۱۷۳-پ-۱۸۶)، اندازه: ۱۶/۵×۱۲ سم [ف: ۳-۳۱۶]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۳۸-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴-۶۱]

● القضاء و القدر / فلسفه / عربی

al-qaḍā' wa-l qadar

همدانی، عبدالجبار بن احمد، ۳۵۹ - ۴۱۵ قمری
hamadānī, 'abd-ol-jabbār ebn-e ahmad (971 - 1025)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۳۶۵/۲-ف

آغاز: بسمله اعانک الله علی تحصیل الفضایل و جنبک ابواب الرذائل ...

خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد حسن هشرودی، تا: ۱۳۳۶ ق، به امر فضل الله زنجانی؛ طبق یادداشت کاتب این نسخه از روی نسخه محمد بن علی جرجانی مورخ ۷۲۰ که عبدالله بن شرفشاه حسینی آن را در ۸۱۰ بر طلاب وقف کرده، کتبت شده است؛ جلد: تیماج، ۱۰ ص (۲۷-۳۶)، ۲۰-۲۲ سطر، اندازه: ۲۲×۱۵/۵ سم [ف: ۳۲-۳۴۶]

● القضاء و القدر / فلسفه / عربی

al-qaḍā' wa-l qadar

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۳۷ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

در بعضی از نسخ فهرست آثار شیخ مانند نسخه ایاصوفیه و کتاب عیون الانباء ابن ابی اصیبعه مسطور است: «صنفها فی طریق اصفهان عند خلاصه و هریه» و در ابتدای رساله نیز ذکری از طریق اصفهان شده است. بنابراین اگر مقصود سفر اول شیخ از همدان به اصفهان باشد تاریخ تصنیف رساله در حدود ۴۱۴ است لکن در نسخه ایاصوفیه ۴۸۵۲/۳ نوشته شده است: «انشأها فی آخر المحرم سنة اربع و عشرين و اربعمائه»، در صورتی که این تاریخ درست باشد مقصود از این سفر و خلاصی یکی از سفرهای شیخ از ترس لشکریان سلطان مسعود خواهد بود. (یحیی مهدوی)

آغاز: بسمله، حاطکم الله جماعه الاخوان من الاسواء و اسبغ علیکم جسامم الالاء انه لما تیسرت عودی من بشلموررا کبا جدد اصفهان

انجام: توقف عند حدک فاعرف و ما اصدق ما قبل اعملوا فکل میسر لما خلق له ... فهذا ما جرى و انا شاهد و الله علی ما یقال و کیل. نجزت رساله القضاء و القدر.

[فهرست مصنفات ابن سینا، مهدوی، ص ۱۹۷]

فهرستگان نسخه های خطی ایران (فخا)؛؛ جلد بیست و پنجم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276263

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۲/۲۰۱۳

الحکم؛ ابوالفتح بستى، على بن محمد (۳۶۰-۴۰۱) در ذم دنیا با ترجمه فارسی آن از بدر جاجرمی.
آغاز: آغاز متن: زیاده المرء فی دنیا نقصان، ترجمه: هر کمالی ز دنیاست همه نقصانست xx سود کان محض نکویی نبود خسراست
چاپ: مجله دانشکده ادبیات، به اهتمام محمد تقی دانش پژوه، شماره ۱۴، ۶-۱۳۴۵ش، ص ۶۲۹-۶۳۹؛ ایران، تهران، ۱۳۰۱ قمری، سنگی، وزیری کوچک، با تصویر ناظم، با دیباچه حسینقلی خان سلطانی کرمانشاهی، به سعی و اهتمام محمد ابراهیم مشتری طوسی (تاریخ کتابت ۱۳۰۰)
[الذریعه ۱۳۵/۹؛ فهرستواره ۲۱۲/۷ و ۶۰۸/۱۰]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۵۹۰/۲۰۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: ابوالمجد تبریزی، تا: دوشنبه ۲۱ صفر ۷۲۳ق؛ ۲ص (۷۲۱-۷۲۲)، ۴۱ سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱-۱۰۹]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۸۰۶/۳

خط: شکسته نستعلیق، کا: میرزا ابراهیم اشعری شاعر، تا: رمضان ۱۳۰۰ق؛ جلد: تیماج، ۸ص (۱۷۹-۱۸۶)، ۱۵ سطر (۱۶×۸)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۲-۲۷۸۷]

۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۴۵۶/۳

آغاز: برابر

تنها ده بیت آن آمده و بقیه را کاتب نوشته است لکن ترجمه اشعار تماماً آمده؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: سید علی بن سید عیسی موسوی، تا: ۵ رجب ۱۳۲۱ق، به جهت آقا میرزا محمد حسین ساعت ساز؛ ۱۶-۱۷ سطر (۱۷×۱۰)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۵۶۰-۲]

الف قصیده العینة - مناجات منظوم حضرت علی (ع)

● **القصيدة العينية = القصيدة الغراء = النفسية =**

الورقائية / شعر / عربی

al-qaṣīda-tul 'aynīyya = al-qaṣīda-tul ḡarrā' = al-nafsīyya = al-warqā'īyyi

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰ - ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

قصیده ای در ۳۰ بیت است در احوال نفس و چگونگی تعلق آن به بدنو جدا شدن آن. شروحن بر آن نگاشته شده و به فارسی نیز ترجمه شده است.

آغاز: هبطت الیک من المحل الارتفاع xx و رقاء ذات تغزز و تمنع / محجوبة عن کل مقلة عارف xx و هی التي سفرت و لم تتبرقع انجام: فکانها برق تألق بالحمی xx ثم انطوی فکانه لم یلمع

خط: نسخ و نستعلیق، کا: حاج میرزا محسن مدعوبه حالی اردبیلی، تا: ۱۳۲۰ق؛ ابیات این قصیده به خط نسخ خوب و ترجمه آنها را مرحوم حالی به فارسی به خط نستعلیق نوشته، این کتاب را مرحوم «حالی» به حضور قطب العارفین مرحوم مجدالاشراف تقدیم کرده؛ ۱۲۳ص، ابعاد متن: ۱۴/۵×۹، اندازه: ۵/۱۳×۲۲سم [ف: ۲۸۸-۲]

● **قصیده عقاب و عقرب / کیمیا / عربی**

qaṣīda-ye 'oqāb va aqrab

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۷۶۷

آغاز: هذه قصیده الهقاب و العقرب، رایت عقابا طالبا صید عقرب فاوت بعیدا بتعی منه مهربا؛ انجام: وصل علی خیر الانام محمد (ص) - نبی الهدی من حل طية طياه
خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا [رایانه]

الف قصیده عقد الجواهر اللالک فی مدح الال - عقد الجواهر اللالک فی فضائل الال
الف قصیده العقود - العقود فی علم النحو
الف قصیده علوی - دیوان موصلی

● **قصيدة العمیدی / شعر / عربی**

qaṣīdat-ul 'amīdī

قصیده ای است بسیاری زیبا در ۴۲ بیت به سبک قصیده طنزانه (نظم معین الدین طنزانی). ناظم این قصیده مشخص نگردید آیا عمید الدین سعد افروزی (ابزری) خنجی لاری (- ۶۲۴ه) صاحب قصیده اشکنوانیه است یا ابراهیم بن محمد نسوی عمیدی (- ۵۱۹ه) یا فردی دیگر.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۲۱/۸

آغاز: یا حیب القلب غوثاً فالهوی بالجار جار xx یا صریع الحب جبدأ فالنوی بالثار تار؛ انجام: نلت حياً کان منشیه و جارینا طعاً xx
فی فنون الفضل حتی کلمة بالصاع صاع
خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۸؛ رکابه دار؛ کاغذ: شرقی، ۳گ، (۱۳۸-۱۴۰)، ۹-۱۳ سطر، اندازه: ۷×۱۱سم [ف: ۳۲-۴۶]

● **قصیده عنوان الحکم = ترجمه قصیده ابوالفتح**

بستی / شعر / عربی و فارسی

qaṣīda-ye 'onvān-ol hekam = t. qaṣīda-ye ab-ol-fath bastī

بدر جاجرمی، بدرالدین بن عمر، - ۶۸۶ قمری

badr-e jājarmī, badr-od-dīn ebn-e 'omar (- 1288)

وایسته به: القصیده النونیه = القصیده البستیه = عنوان

فهرستگان نسخه های خطی ایران (نخ)؛ جلد بیست و پنجم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276263

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۲/۲۰۱۳

تقسیمات چندی تقسیم می گردند. در دیباچه این کتاب می گوید امیر ما به عکس امیران دیگر نظر به مال و زخارف دنیا ندارد. روزی در مجلس شریف او حدیث از طبیعات همی رفت و از کتب ارسطاطالیس سخن آغاز شد او از من خواست که بر طریق سوال و جواب کتابی در طبیعات فراهم آورم.

آغاز: بسمله. سپس بقیاس آفریدگار همه اشیاء او بخصوص کننده نوع انسانرا از جمله جانوران ... آغاز سخن امرا و سلاطین و وزوا و خواقین آنست که شغلای خواهند که شهر گشادن بود.

انجام: که دیدن سراب خویش ترک کنی و بیخ خویش بکنی چاپ: تهران، ۱۳۳۲ش، انجمن آثار ملی، به کوشش غلامحسین صدیقی

[فهرستواره منزوی ۳۸۹۸/۵؛ دنا ۸ ۱۷۲-۱۷۱]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۴۱۲/۱۷

آغاز: فصل: بدانکه هر چیزی کی وجود او بخود بود؛ انجام: و سراب بینی و بالله التوفیق و العون و العصمة تم الكتاب خط: نسخ، کا: محمد بن علی الدامغانی الجابری المولد، تا: ۶۵۹ق؛ این نسخه پریشانست: از صفحه ۲۸۶ تا ۳۱۶ قسمتی از قراضه طبیعات و فصل دوم و سوم آمده: از ۳۲۴ آغاز کتاب می آید تا ۳۷۰؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۸۵ص (۲۸۶-۳۷۰)، ۱۹ سطر (۱۵/۵×۶)، اندازه: ۱۹×۹/۵سم [ف: ۵-۵۵۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۰۵۹/۱۹-۳۰

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲-۵۱]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۳۷۷/۶

آغاز: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: ۹۶۵ق؛ ۲۱گ (۷۸-۹۸)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۴-۱۲۶۹]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۲۶/۱

خط: نستعلیق، بی کا، تا: با تاریخ ۱۰۵۰ق، جا: اصفهان؛ ۲۱ص (۱-۲۱)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۱۰سم [ف: ۳۲-۱۶۰]

۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۸۶۴/۲

بی کا، تا: جمعه ۱۰ محرم ۱۲۳۹ق؛ ۱۶گ (۱۳-۲۸ر) [ف: ۵-۳۹۹]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۱۹۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: جمعه ۲ ربیع الثانی ۱۲۶۳ق؛ کاغذ: قورخانه ای، جلد: میشن، ۲۹گ (۱-۲۹پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۷/۸×۱۱/۶سم [ف: ۶-۲۸۴]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۹۱

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، کا: اسدالله فرزند هادی کرمانشاهی کتابدار، تا: ۱۵ صفر ۱۳۵۰ق، جا: تهران مدرسه سپهسالار؛ همانجا از روی

صاحب اختیار آذربایجان؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ سواد آن است به خط نستعلیق و در دفترچهای ضبط شده است [تشریح: ۷-۲]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۴۹۴-۳

در باب امتیاز انحصار اکتشاف آثار قدیمه در ایران با فرانسه، در هشت فصل، با امضای امین السلطان در ۱۳۱۲ (۱۸۹۴) به فارسی و فرانسه؛ بی کا، بی تا؛ از روی اصل به نستعلیق و ایتالیک در دو ستون [فیلمها ف: ۲-۱۵۳]

سفرنامه تجارتهای ایران و روس؛ عهدنامه ایران و روس (قرارنامه افلاس)

سفرنامه الذهب فی بدایع الشعر المنتخب؛ قراضة الذهب فی نقد اشعار العرب

● قراضة الذهب فی نقد اشعار العرب = قراضة

الذهب فی بدایع الشعر المنتخب / ادبیات / عربی
qurādat-uddahab fī naqd-i aš'ār-il 'arab = qurādat-uddahab fī badāyī-'iš'ār-il mn.

قیروانی، حسن بن رشیق، ۳۹۰ - ۴۶۳ قمری

qayravānī, hasan ebn-e rašīq (1001 - 1071)

نویسنده می گوید این کتاب را در ۹۹ «باب» آوردم و در هر باب خصلت یا فعلی از افعال آدمی را به شرح کشیدم و در این شرح استشهاد به اشعار شاعران بزرگ عرب چه متقدم و چه متأخر نمودم. حاصل آن این کتاب شد. باب اول در حماسه باب آخر در هزل می باشد.

آغاز: بسمله رب یسر و اعن یا کریم یا الله، الحمد لله الذی اعذق سحایب العقول

چاپ: تونس، الشركة التونسية للتوزیع، محقق: الشاذلی بو یحیی، چاپ اول، ۱۲۰ص، ۱۳۹۱ق.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۸۵۲

آغاز: برابر؛ انجام: کانه من نمود اوادما

خط: نسخ، کا: عمر بن ابراهیم، تا: ۱۲۵۴ق؛ جلد: تیماج، ۱۰۵گ، ۲۳ سطر (۱۴×۹)، اندازه: ۱۴×۹/۵سم [ف: ۸-۳۵۵]

● قراضه طبیعات / طبیعات / فارسی

qorāze-ye tabī'iyāt

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰ - ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

این کتاب را از شیخ الرئیس پنداشته اند ولی نباید از او باشد. این کتاب با کتاب ایوب رهاوی که متن سریانی آن با ترجمه انگلیسی به چاپ رسیده است بی ارتباط نیست. در مسائل طبیعی است، در چهار «فصل»: ۱. مسائل حیوانی؛ ۲. مسائل نباتی؛ ۳. مسائل معدنی؛ ۴. مسائل نوادر. این فصول خود به

فهرستگان نسخه های خطی ایران (نخ)؛ جلد بیست و پنجم؛ به کوشش مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276263

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۲/۲۰۱۳

الاشرف، سنگی، ۱۳۴۵، (یا ۱۳۵۴)، رحلی، ۱۲۰ ص
[ایضاح المکنون: ۲/۲؛ هدیة العارفين: ۳۶۴/۲؛ معجم المطبوعات العربية،
سركين: ۱۰۶۵/۱ - ۱۰۶۶؛ الاعلام، زرکلی: ۴۲/۶]

تهران؛ مدرسه معمارباشی؛ شماره نسخه: ۸۲

آغاز: الحمد لله الذي خلق الخلق فاختار منهم العرب و اختص بان
جعلهم قبائل و شعب و ميزهم بان رفع بينهم منار الادب؛ انجام؛ و
يقضون مناسك الحج و يرجعون الى اوطانهم و صلى الله على خير
خلقه ... رب العالمين.

خط: نسخ، بی کاء، تا: اواخر رمضان ۱۲۸۰ق؛ چاپ سنگی، بغداد،
دارالطباعة دارالسلام، با جدولهای متعدد شجره نامهها و انساب؛
جلد: تیماج قرمز، ۱۱۸ص [ف: ۹۲]

● سبب اجابة الدعاء = فوائد من كتاب التعليقات / دعا

عربی /

sabab-u ijābat-id-du‘ā’ = fawā’id-un min k-it-ta‘līqāt
بخشی از کتاب ابن سیناست درباره موضوع رساله پاسخ ابن سینا
به ابوسعید و به نوشته دکتر مهدوی، قنواتی این را با آن رساله
اشتباهاً یکی دانسته و نسخه‌های این را زیر عنوان رساله سوال و
جواب آورده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۳/۲ - طباطبائی

آغاز: و له من كتاب التعليقات. سبب اجابه الدعوات توفی
الاسباب مع الحكمة الالهية و هوان يتوفى سبب دعاء رجل مثلاً
فیما يدعو فيه و سبب وجود ذلك الشيء معا عن البارئ؛ انجام؛ و
ليس يورث الداعي فی الحقيقة فی الاول بل هو الحقيقة المورث لا
الداعي و الله اعلم.

خط: نستعلیق، بی کاء، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: شکری و شکننده، جلد:
تیماج قرمز، ۳۳ (۱-۳۳)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۲ - ۵۴]

● سبب اجابة الدعاء و كيفية الزيارة و تأثيرها = اجابة

الدعوات = الزيارة = معنى الزيارة = جواب ابى سعيد

ابى الخير / فلسفه، زیارات، دعا / عربی

sabab-u ijābat-id-du‘ā’ wa kayfiyyat-iz-zīyāra wa
t’līhā = ijābat-ud-da‘awāt = az-zīyāra = ma‘na-z-
zīyāra = javāb-u abi sa‘īd ab-il-xayr

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ‘abd-ol-lāh (981 - 1038)

شیخ رئیس، در پاسخ به درخواست شیخ ابو سعید ابوالخیر
رساله حاضر را درباره کیفیت زیارت و حقیقت دعا و تأثیر آن
در نفوس و ابدان و سبب اجابت دعا - با شیوه‌ای فلسفی -
تألیف نموده است.

آغاز: بسمله رسالة تأثیر الدعاء و زیارات لابن سینا، سألت بلغك

۱۷×۲۲/۶سم [اهدائی رهبر: ۸-۲۴۴]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۹۲۰

آغاز: الطبقة الحادية عشر. ابن العربي الحافظ العلامة القاضي ابى
بكر محمد بن عبدالله بن محمد الاشيلي ولد سنة ثمان و ستين و
اربعمائه

این شماره فیش‌های پراکنده کلامی است که بر گه‌های
بخش‌هایی از سبائك الذهبان هم درون آنها قرار دارد؛ خط: نسخ
و نستعلیق، بی کاء، تا: قرن ۱۴؛ اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛
کاغذ: نخودی و حنایی، ۸۰۴گ، ۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم
[اهدائی رهبر: ۸-۲۴۵]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۹۰۰

آغاز: دیوان الامام الاديب صفى الدين عبدالعزيز ابن سرايا الحلبي
رحمه الله؛ انجام؛ حفظت شيئا و غابت عنك اشياء.

خط: نسخ و نستعلیق، بی کاء، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: آغاز و انجام؛
بعضاً به قلم مؤلف؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۷؛ کاغذ: نخودی
و حنایی لمینه شده، جلد: مقوا، رو به گالینگور آبی، ۱۵۰گ،
اندازه: ۱۶/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲۷ - ۱۸۶]

← سبائك الذهبان فی تراجم الاعيان ← سبائك الذهبان فی
الرجال و الاعيان

← سبائك الذهبان فی تراجم الاعيان ← منتخب طبقات الشافعية

● سبائك الذهب في معرفة قبائل العرب / تاريخ / عربی

sbā’ik-ud dāhab fi ma’rifat-i qabā’il-il-‘arab

سویدی، محمد امین بن علی، ۱۲۰۰ - ۱۲۴۶ قمری
sovaydī, mohammad amīn ebn-e ‘alī (1786 - 1831)

تاریخ تألیف: جمعه ۱۵ شوال ۱۲۲۸ق

در شناخت قبایل عرب و نسب آنها است که در سیزده «باب»
تدوین شده: ۱. فضل علم الانساب و فائدتہ و مسیس الحاجة اليه؛
۲. بیان من يقع عليه اسم العرب و ذکر انواعهم و ما ينخرط في
سلك ذلك؛ ۳. معرفة طبقات الانساب و ما يلتحق بذلك؛ ۴.
ذکر مساكن العرب القديمة التي در جوا منها الى سائر الاقطار؛ ۵.
بیان امور يحتاج الناظر في علم الانساب اليها؛ ۶. معرفة بعض
انساب العرب و بعض الترك و الروم و السودان؛ ۷. ذکر القبائل
التي ذكرها النسابون و لم يلحقها بقبيلة معينة؛ ۸. ذکر القبائل
التي اختلف فيها هل هي من العرب او من غيرهم؛ ۹. معرفة
ديانات العرب قبل الاسلام و علومهم؛ ۱۰. ذکر بعض مفاخرات
العرب الواقعة بين قبائلهم ما ينجر الى ذلك؛ ۱۱. ذکر ايام
حروب العرب في الجاهلية و مبادئ الاسلام؛ ۱۲. ذکر نيران
العرب في الجاهلية؛ ۱۳. ذکر اسواق العرب المعروفة فيما قبل
الاسلام.

چاپ: مشار عربی، صص ۵۱۳، ۵۱۴؛ بغداد، سنگی، ۱۲۸۰ق،
رحلی، ۱۱۸+۱صص؛ مصر، سنگی، رحلی، ۱۲۰ص؛ النجف

فهرستگان نسخه‌های خطی ایران (فنا)؛؛ جلد هفتم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276255

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳

منظومه‌ای متوسط در حدود ۲۰۶ بیت در شکایت و زاری از اوضاع و احوال روزگار شاعر و تغییر اخلاق و روحیه مردم و تمایل آنها به سوی گناه و فساد اخلاق و غیره. نام شاعر در بعضی نیامده است، در ادامه منظومه‌ای کوتاه در ۳۶ بیت در نصیحت و پند و سه رباعی و چهارده بیت در شکایت از روزگار آمده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۷۶۹/۴

آغاز: ای مسلمانان فغان و صد فغان xx از جفای دور و بیداد زمان / با که گویم شرح حال زار خویش xx زانکه هر کس مانده اندر کار خویش؛ انجام: شکر گویم به همه حال چو نیکی و بدی xx همگی بر گذر راهگذر می‌بینم / کشته محرابی سرگشته پریشان از غم xx ناگه از وی نه نشان و نه خبر می‌بینم
خط: نستعلیق، کا: وجیه الدین بن اسمعیل، تا: قرن ۱۱؛ در پایان یک منظومه در نصیحت و سه رباعی و چهارده بیت در شکایت روزگار که از اوست آمده است؛ ۱۰ گک، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۸x۱۰سم [ف مخ: ۳-۱۰۶۹]

● الزاویة = رسالة الی ابی سهل المسیحی / هندسه . عربی
az-zāwīya = r.-un- ilā abi sahl-il-masīhī

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sinā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

در دیباچه به نام «فصول» یاد شده است. در چند فصل: الفصل الاول، اقاویل الواصلة الینا فی امر الزاویة.
آغاز: بسمله. رسالة له رحمه الله الی ... فی الزاویة جری بیننا فیما کنت استفیده من الشیخ اطال الله بقاءه فی تحقیق مبادئ الهندسة کلام فی الزاویة فاحییت ان انظم منشوره و اجمع متشدیه فی رساله الیه ملتصا منه نقدها و تقویمها و قسمتها فصولا ثلثة (الفصل الاول) فی تعدید اقاویل الناس فی الزاویة (الفصل الثانی) فی تأمل (مذهب) مذهب من مذاهیهم فیها و ابانة الرای الحق فیها (الفصل الثالث) فی ان الاصول ان یقال ان الزاویة تتحدد بحدین بالفعل و انها یحیط بها من جهة ماهی زاویة خطان او سطحان و ان كان الخط المحیط بالزاویة واحد امن وجه فلان تلك الوحدة لیست هی الوحدة التي یها یقال للمقادیر واحدة علی الاطلاق و ان الاتصال الذی یحدی الزاویة لیس هو الاتصال الحقیقی الذی هو به یصیر المقادیر واحدة بالفعل (الفصل الاول) فی تعدید اقاویل الناس فی الزاویة. الاقاویل الواصلة الینا فی امر الزاویة خمسة: قول من قالان الزاویة من کیف ...
انجام: ان یقال فی الزاویة اضعاف مضاعفه لهذا. و السلام و الحمد لله رب العالمین و الصلاة علی محمد و آله اجمعین. تم.

[دنا ۱۱۸۲/۵؛ منزوی ۱۵۱/۲]

شرح و حواشی:

۱- شرح رسالة الزاویة؛ فارسی، حسن بن علی (۶۶۸-۷۱۸)

۷۷. ذکر اعراف و ساکنان آن؛ ۷۸. تقسیم امیرالمؤمنین (ع) بهشت و دوزخ را؛ ۷۹. ذکر سابقون و اصحاب الیمین؛ ۸۰. ذکر اصحاب الشمال؛ ۸۱. صفت اسامی جهنم و درکات آن؛ ۸۲. بعضی از احوال و شداید عامه جهنم؛ ۸۳. ذکر جبال آتش از صعود و غیره؛ ۸۴. ذکر چاه ویل و تابوت و سکنه آن؛ ۸۵. ذکر سجن و غساق و غضان و شداید آن؛ ۸۶. ذکر خزنه و زبانیه جهنم و مالک؛ ۸۷. صفت پر شدن دوزخ را عصات؛ ۸۸. ذکر اخراج اهل نجات از نار؛ ۸۹. ذکر احوال ابرار و دارالقرار؛ ۹۰. احوال عامه جنت و غریب و اوضاع آن؛ ۹۱. ذکر احوال فجار در سرادق؛ ۹۲. ذکر نکته‌ای از وسعت رحمت الهی؛ ۹۳. ذکر عقبه محاکمه ظالم و مظلوم؛ ۹۴. ذکر حشر و ادخال مؤمن به جنان؛ ۹۵. تبدیل سینات مؤمن به حسنات کافر؛ ۹۶. شرح بشارت هل آتی در باب اهل بیت (ع)؛ ۹۷. ذکر موجبات نجات عاصیان؛ ۹۸. شرح کیفیت شفاعت شفیعیان.
آغاز: لا اله الا هو کل شیء مالک الا وجهه له الحکم و الیه ترجعون در ساخت عظمت کبریای حضرت آفریدگاری که طغرای نشان ازلیتش فحوای بدیع السموات و الارض و اذا قضی امرأ فانما یقول له کن فیکون باشد ...

انجام: امتان خود را با خود به بهشت ببر که من برای تو بر همه ایشان رحمت کردم و تمامی را بخشیدم.

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۰۰۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۲۵ جمادی الثانی ۱۱۵۵ق؛ مصحح؛ با یادداشتی درباره کتاب و کاتب با مهر «فصبر جمیل» (بیضی) و یادداشتی در ترجمه مؤلف و سپس دیباچه دیوان ظفرخان آمده که در آن مفصل به شرح حال خود پرداخته است و کاتب این دیباچه را جهت شناخت ظفرخان که کتاب برای او نوشته شده کتابت نموده در ۱۱ شعبان ۱۱۵۵؛ جلد: تیماج مشکى، ۱۸۲ گک، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۶x۱۴/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲-۷۹۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۴۹۹

آغاز و انجام: برابر

در فهرست نام مؤلف محمد بن ولی مکی ثبت شده؛ خط: نستعلیق، کا: میرزا عبدالحسین، تا: ۱۲۶۱ق؛ در برگ اول و ترقیمه کتاب به لحاظ تشابه اسمی مؤلف با محمد بن مکی «شهید اول»، کتاب به وی نسبت داده شده که قطعاً اشتباه است، کاتب از مؤلف به عنوان شهید ثانی مکه یاد کرده است؟؛ جلد: تیماج سیاه، ۱۵۵ گک، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۲x۱۷سم [ف: ۲-۳۳/۲-۱۵۴]

● زاری نامه / شعر / فارسی

zārī-nāme

محرابی کرمانی، سعید، ق ۱۰ قمری

mehrabī kermānī, sa'īd (- 16c)

فهرستگان نسخه های خطی ایران (فنا)؛ جلد هفدهم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276255

استاد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳

پس شیخ در این کتاب می‌خواهد ارغنون ارسطو را گزین کند. چنان که گفتیم قنوتی این رساله را «الموجز الکبیر» نامیده و همین را دو قطب شیرازی و رازی و صدرای شیرازی هم بدین نام خوانده‌اند چه اینکه در آغاز برهان آن دارد: «العلم علی وجهین احدها تصور و الآخر تصدیق و التصور ان يحدث مثلا معنى اللفظ فی النفس ... بل ذلك حادث آخر فی النفس» و این عبارت که به اندازه ده سطر می‌شود در آغاز منطوق دره التاج قطب شیرازی به نام همین الموجز الکبیر آمده (ص ۲ چاپ تهران) و قطب رازی هم در شرح مطالع (فصل ۱ ص ۷ چاپ ۱۳۱۵ در آخر شرح بر گفتار ارموی فی الحاجة الی المنطق) همین اندازه «العلم علی وجهین تصور و تصدیق» را از آن آورده و همه آن عبارت بالا را به نام همین کتاب با عبارت دیگری «انالتصديق موقوف علی امرین احدهما تصور المصدق به ای المط به و الثاني تصور ما يعلم ثبوته و تصدیقه و لاشی من الانتساب و النسبة بمتوقف علی ذلك» در رساله تصور و تصدیق خود گنجانده است. صدرای شیرازی در رساله «تصور و تصدیق» نیز همان عبارت بالا که در دره التاج آمده، آورده است. چون این عبارت در نجات نیست پس برهان آن از برهان الموجز الکبیر یا المختصر الاوسط گرفته نشده است. (دانش پژوه)

آغاز: بسملة. الحمد لله رب العالمین و صلواته علی انبیائه اجمعین و بعد فان کمال الانسان فی ان يعرف الحق لاجل العلم به و الخیر لاجل العمل به و المعلوم له من الامرین بالفطرة شیء نزر. انجام: فصل فی انه کیف یعین الحس فی مبادئ التصدیق. هذا يقع علی اربعة اوجه احدها بالعرض ... و وجه ثان و هو بالتجربة و ذلك ان الحس اذا تكرر علی المحسوسات فیؤدی عنها الی الوهم معنی واحد فحقد منه و الله اعلم [الذريعة ۵۰۷/۲]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۸۶-ف و ۴۷۲-ف
نسخه اصل: نور عثمانی ش ۲۷۶۳؛ خط: نسخ، کا: علی بن عبدالله بن محمد بن ابی جواده که برای خود نوشته است، تا: ۲۹ ذیحجه ۵۲۸ق؛ مقابله شده است؛ ۳۱۸گ، ۱۸ سطر [فیلها ف: ۱- ۳۷۸ و ۳-۹۶]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۴۹/۲۸
آغاز و انجام: برابر
خط: تعلیق، بی کا، تا: با تاریخ ۹۶۲ق؛ تملک: مصطفی بن عبدالله خلیفه سلطان در ۱۰۴۱، محمد طاهر پزشک تفرشی در ۱۱۳۵، محمد ابراهیم قزوینی در ۱۲۴۵ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۵۷گ (۱۴۸پ-۲۰۴ر)، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۶-۲۴۱۰]
۳. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۴۰
آغاز: برابر؛ انجام: و یسمی هذا الحد نتیجة البرهان ... مثل تحدیدنا النطقة او الخط

خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، کا: کنورام، تا: ۱۴ صفر ۱۲۱۶ق؛ مذیل است به: ۱. مناظره حضرت رسول (ص) با جبرئیل (ع)، آغاز: «بسملة، حمدله و العاقبه للمتقین ... نقلست که روزی رسول صلی الله علیه و آله و سلم با جبرئیل علیه السلام حکایت میکرد»، انجام: «من تسبیح و خلق لسانه من ذکر الله تعالی افریده شد زبان» (ص ۱۷۲-۱۸۲)، ۲. جام جهان نما، شمس مغربی، محمد شیرین (ص ۱۸۳-۲۰۰)، ۳. در فضیلت ادعیه ماههای قمری از رجب تا ذیحجه الحرام که از ابتدا و وسط و انتها افتدگی دارد. احادیث به روایت اهل سنت می‌باشد، آغاز: «... صوم الف سنة و من صام منه یومین کتب الله له صوم ...»، انجام: «بگشاید هشت در بهشت از راست و چپ و در روز قیامت حشر و باجمال باشد انشاء الله العزیز». (ص ۲۰۵-۲۴۸)؛ جلد: مقوا، ۱۲۶گ، اندازه: ۱۱/۵×۲۳/۳سم [ف: ۱۷-۴۹۴]

● مختصر الانشاء / نامه نگاری، انشاء / فارسی

moxtasar-ol enšā'

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۳۲۵

بی کا، تا: ۱۲۷۷ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۴۶گ، اندازه: ۱۱×۱۷/۴سم [زرایانه]

● مختصر الاوسط فی المنطق = مختصر الاصغر =

الاوسط الجرجانی / منطوق / عربی

muxtaṣar-ul awsaṭ fi-l manṭiq = muxtaṣar-ul aṣḡar =
al-awsaṭ-ul jurjānī

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰-۴۲۸ قمری

ebn-e sinā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

به نوشته قنوتی (۴۵) همان «الموجز الکبیر فی المنطق» است و گویا همان مختصر اصغر یا اوسط جرجانی باشد که شیخ در گرگان برای ابی محمد شیرازی نوشته و در همانجا برای جوزجانی املا نموده است. همان که نسخه آن به شیراز رفته و دانشمندان بر آن خرده‌ها گرفته و پرسش‌های خود را به وسیله ابوالقاسم کرمانی برای شیخ فرستادند و او هم بی‌درنگ بدانها پاسخ داده است (همان «الاجوبة عن المسائل العشرینیة»). شیخ همین مختصر اوسط را با دیگرگونی‌هایی با آوردن فن برهان از جاهای دیگر و سوفسطیقا از حکمت عروضی در نجات گذارده است. در آن دارد: «و لم یذکر فی کتب القیاس ما ینتج مطلوباً شرطياً البتة و عسی قد کان ذکر ذلك فی الكتاب الذي عمله الفيلسوف في الشرطيات و لكنه ضائع غير منقول الى لغتنا و لا الی لغة الرسیانین و کانه لیس فی زماننا له نسخه». در اینجا شیخ دلیل‌های روشنی می‌آورد که باید از قیاس‌های شرطی کاوش نمود و خود گویا نخستین بار است که از آن گفتگو و اقسام آنرا یاد کرده است. در آن دارد: «و قد بینا فی تلخیص ایساغوجی»

فهرستگان نسخه های خطی ایران (فخا)؛ جلد بیست و هشتم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276266

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۲/۲۰۱۳

BRILL

AL-BAYĀN – JOURNAL OF QUR'ĀN AND
ḤADĪTH STUDIES 15 (2017) 1-19

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

01 Mart 2020

AL-BAYĀN

brill.com/jqhs

Ibn Sīnā's Philosophical Interpretation of *Sūrat al-Falaq*

Sayeh Meisami

Assistant Professor, Department of Philosophy, University of Dayton

smeisamin@udayton.edu

Ibn Sina

090637

Felak Suresi:

060176

Abstract

Philosophical hermeneutics of the Qur'ān in the classical period has three major characteristics that are discussed in this paper in light of Ibn Sīnā's work. First, philosophical hermeneutics falls under the category of symbolic interpretation (*ta'wīl*)¹ rather than technical/linguistic exegesis (*tafsīr*). Second, it selectively chooses Qur'ānic passages that lend themselves to philosophical interpretations. Third, it tends primarily towards metaphysical and moral issues, and is, for the most part, disinterested in ideological biases. This paper examines Ibn Sīnā's interpretation of *sūrat al-Falaq* (Kor 113), and has two objectives: to elucidate the hermeneutical methodology adopted by Ibn Sīnā, and to investigate the consistency between the philosopher's understanding of evil as well as the discourse used in his interpretation of *al-Falaq* and the treatment of the same issue in his major and minor philosophical writings. It demonstrates that, in the commentary on *al-Falaq*, evil emerges at the level of "particular realization" (*qadar*), while at the level of predetermination (*qada*) evil is only a latent potentiality. Ibn Sīnā, in both his commentary on *al-Falaq* and his philosophical texts, tries to prove that evil at the level of predetermination can be explained as intended by accident (*bi- al-'araḍ*).

Keywords

Ibn Sīnā – Philosophy – Interpretation – *Sūrat al-Falaq* – Metaphysical evil – Moral evil

* Date of Submission: 20/01/2016; Date of Acceptance: 15/01/2017.

1 The symbolic interpretation of the Qur'ān is also essential in Sufi hermeneutics. For a recent discussion of this topic, see Maryam Musharraf, "A Study on the Sufi Interpretation of Qur'ān and The Theory of Hermeneutic", *al-Bayan*, 11/1 (2013), p. 33-47.

MAKALEYİ DOKÜMANTASYON SERVİNDE İNCELEYEBİLİRSİNİZ.

۷۰۳ق؛ مجدول؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۳۱۰ص، ۱۹سطر،
اندازه: ۲۴×۱۶سم [ف: ۱۹-۱۸۳]

العبارة مع الاسهاب، رایت اختصرة يتصل الفاظة ... و اسقاط
الاشكال المكررة و القاء الجداول ...
[الذريعة ۲۰۶/۲۰ «مختصر المجسطی» از خازمی]

● **مجلة الفؤاد في تعداد ما يراد من الخصال و يذاد**

/ اخلاق / فارسی

mejlāt-ol fo'ād fī te'dād-e mā yorād men-al xesāl va
yozād

علم الهدی، محمد بن محسن، ۱۰۳۹ - ۱۱۱۵ قمری
'alam-ol-hodā, mohammad ebn-e mohsen (1630 -
1704)

مؤلف، کتابی به نام «منحة الابرار» نگاشته بود در اصول دین و
اصول اخلاقی و احکام نماز و روزه، و بر آن شد که بخش
اخلاقی آن را در تحریری دیگر جدا سازد. این کتاب با انشائی
ادیبانه در سه «مقاله» دارای فصول نگاشته شده است: مقاله ۱. در
تفصیل خصال بر سیل اجمال؛ مقاله ۲. در ارکان مکارم و
فضایل؛ مقاله ۳. بیان دعائم ذمائم و رذایل.

آغاز: سپاس حق شناس و ستایش نیایش اساس نیازمند قبول
درگاه خداوند بی مانند است.

انجام: و قران در میزان اعتبارگران مقدار شمارند، و ذلک فضل
الله یؤتیه من یشاء و الله ذوالفضل العظیم ...

[فهرستواره متزوی ۵۹۴/۶]

شرح و حواشی:
۱- تفسیر مختصر مجسطی؛ قاینی، کافی بن محتشم (۱۱-)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۳۸۷

آغاز: برابر؛ انجام: فيها كما تقدم فی الكواكب الثابته، تم اختصار
کتاب المجسطی لمحمد بن احمد السعیدی الخازمی، تم فی عصر
یوم الاربعاء سابع والعشرين شهر جمادى الاول سنة احدى و اربعین
و الف من الهجرة النبوية الفقير المشتهر ببرهان المنجمين محمد
حسین التبریزی فی المشهد المقدس الرضوية عليه افضل الثناء
والتحية

خط: نستعلیق تحریری، کا: تبریزی برهان المنجمین، محمد
حسین، تا: ۱۰۴۱ق، جا: مشهد رضوی؛ جلد: مقوایی، ۱۲گ، ۲۶-
۲۷ سطر چلیبایی (۱۹×۱۱/۲)، اندازه: ۲۵/۲×۱۶/۸سم [ف: ۸-۴۲۶]

۲. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۸۲/۱

خط: نسخ، کا: محمد طاهر بن ولی محمد طیب مشهدی، تا:
۱۳۰۹ق؛ کاغذ: ترمه، ۲۳ص (۲-۲۴) [نشریه: ۲-۱۰۶]

● **المجسطی (مختصر) / هیأت / عربی**

al-majastī (mx.)

ابن سینا، حسین بن عبد الله، ۳۷۰ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

وابسته به: المجسطی؛ بطلمیوس، کلاودیوس، ش (۱۰۰-۱۷۸م)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۶۱۸/۲

آغاز: بسمله، و قدحان لنا ان نورد جوامع کتاب بطلمیوس الکبیر
المعمول فی المجسطی و علم الهيئة؛ انجام: نرجو ان تبلغ فی
استقصائه مالم تبلغ قبلنا

خط: نسخ، کا: فضل الله بن حسن نایینی، تا: ۱۰۸۲ق؛ جدول به
تحریر و زر ولاجورد. جای عناوین و اشکال بیاض؛ کاغذ: دولت
آبادی، جلد: چرمی، ۱۴۸ص (۷۴-۲۲۱)، ۲۵سطر، اندازه:

۳۵×۱۹/۷سم [ف: ۸-۳۵۰]

● **المجسطی (مختصر) / هیئت / عربی**

al-majastī (mx.)

وابسته به: المجسطی بطلمیوس، کلاودیوس، ش (۱۰۰-۱۷۸م)

اهدا به: کاتبی قزوینی

تاریخ تألیف: حدود ۶۰۰ق

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۱۹۵

در ۱۲ مقاله؛ خط: نسخ، کا: علی بن سعد بن علی تلیسی، تا:

● **مجلة المشاعر / فلسفه / عربی**

mijlāt-ul mašā'ir

شهدادی، محمد بن ابی الحسن، - ۱۲۷۸ قمری
šahdādī, mohammad ebn-e ab-el-hasan (- 1862)

وابسته به: المشاعر؛ صدرالدین شیرازی، محمد بن ابراهیم (۹۷۹-
۱۰۵۰)

شرحی است مزجی بر کتاب مشاعر ملاصدرا.

آغاز: بسمله الحمد لله الذي جعل الحكمة مفتاحاً للنجات فمن
یؤتی الحكمة، فقد اوتی خیراً كثيراً ... اما بعد فيقول المفتاح الى
الله الغنى ... ان هذه تعليقة على المشاعر حررتها حين قرائتي اياه
تذكرة لنفسی و تبصرة للمحصلين من الاكابر و سميته بمجلة
المشاعر و عليه التوكل في الاعلان و السراير المشعر الاول في

فهرستگان نسخه های خطی ایران (نخا)؛ جلد بیست و هشت؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276266

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۲/۲۰۱۳

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰-۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

منظومه معروفی است به عربی در مسائل پزشکی که ابن سینا برای یکی از حاکمان عصر خود - که از وی با عبارت «حضرة سیدنا الفقیه الاجل القاضی السنی المحل» یاد کرده - سروده است. عنوان بخشی از موضوعات این ارجوزه چنین است: مقدمه در دو صفحه درباره وزن این ارجوزه و مشخصات عروضی آن، مشخص نیست این مقدمه از ابن سیناست یا از دیگری؛ مقدمه ابن سینا در دو صفحه به نثر که در آن درباره سبب سرودن این ارجوزه و کسی که این ارجوزه را برای وی تقدیم نموده، بحث کرده است؛ مقدمه منظوم در نعت باری تعالی و مدح حضرت پیامبر (ص)؛ ذکر حد الطب؛ ذکر الامور الطبیعیة؛ ذکر امزجة الزمنا؛ ذکر امور ضروریة؛ ذکر امور الخارجة؛ ذکر نبض السن و الفصل و البلد و المزاج و السحنة والذکورة و الانوثة؛ الجزء الثاني من الارجوزة و هو العملى. (علی صدرائی خوئی)
آغاز: بدأت باسم الله فی نظم حسن xx اذکر ما جرته طول الزمن / ما هو بالطبع و بالخواص xx لكل عامی و كل خاص [مخطوطات الطب الاسلامی ۵۷؛ الذریعة ۴۹۵/۱؛ الاوقاف العامة موصل ۲۴۱/۲؛ مهدوی، مصنفات ۲۶؛ فهرستواره منزوی ۳۹۹۶/۵ همانجا، ۳۶۵۶؛ طب منظوم؛ ارجوزه؛ دنا ۹: ۴۳-۴۲ (نسخه ۱۸)]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۹۰/۳۳-ف و ۲۲۶۴/۳۱-ف

آغاز: اسمع جميع وصیتی و اعمل بها xx فالطب مجموع نبض کلامی؛ انجام: فالعقد تبدیل المزاج و حله xx یشف المريض به و بالاوهام
نسخه اصل: ایاصوفیا ۴۸۴۹؛ در حفظ صحت. قطعه ای ست در ۱۵ بیت، بی کاف، تا: ۶۹۷ق؛ مقابله شده؛ ۱ص (۱۴۲ر) [فیلمها ف: ۱-۵۷۷ و ۶۶۳]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۴۳۷/۳۱-عکسی

اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۱۷]

۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۴۴۳/۵

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کاف، تا: ۹۶۱ق؛ جلد: تیماج، ۵گ، اندازه: ۱۳/۵×۱۹سم [ف: ۱-۴۹۸]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه: ۴۴۳/۳

همان نسخه بالا [نشریه: ۵-۶۰]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۴۹/۴۶

آغاز: برابر؛ انجام: من حیا او عقرب ذعور xx و هكذا من اشقر الزبور / هذا الذي جرته فی عمری xx نظمته للمقتضى لائری / الحمد لله علی انعامه xx ثم صلوة الله مع سلامه / علی النبی المصطفى المختار xx و آله الاکارم الاخيار

خط: تعلیق، بی کاف، تا: با تاریخ ۹۶۲ق؛ تملک: مصطفی بن عبدالله در ۹۶۲، خلیفه سلطاندر ۱۰۴۱، محمد طاهر پزشک تفرشی در

درمان بیماریها - از سر تا به قدم - استفاده می نموده، در کتاب حاضر فراهم آورده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۸۹۲

آغاز: الشعر الادویة المنبئة الشعر دواء البرسیاوشان له قوة تنبت الشعر داء الثعلب آخر قشر القصب اذا احرق و تضمد به مع الخل ابرأ داء الثعلب؛ انجام: واللحم الزائد اذا عجن بالخل و طلی علیها مرة مرارة ... یقلع اللحم الزائد الذي یقال له.

خط: نسخ هندوستان، بی کاف، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مذهب، ۵۸گ، ۲۱سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۲/۵سم [ف: ۲۰-۳۲۵]

● مجربات فرنگی / طب / فارسی

mojarabāt-e farangi

غیر همانند:

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۰۳۶/۲

آغاز: حمد بی حد شافی مطلق المنعم لحياة النفوس و صحة الاجسام ... نسخه های فرنگی را به عبارت فارسی ترجمه نموده و نامش مجربات فرنگی نهاده

نسخه اصل: کتابخانه دانشگاه کراچی - پاکستان. نسخه های فرنگی را به فارسی ترجمه نموده تا بهره آن بیشتر گردد، مشتمل بر چندین باب هر یک در فصولی چند؛ خط: نستعلیق، کاف: لاله تلو کنچند کایتبه، تا: ۱۲۵۶ق؛ ۲۶۱ص (۲۱۷-۴۷۷) [عکسی ف: ۶-۵۸]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۸۰۳

بی کاف، بی تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۴/۷×۲۴سم [رایانه]

● مجربات مرجان شاه / کیمیا / فارسی

mojarabāt-e marjān šāh

نجوکی، مرجان شاه، ق ۱۳ قمری

najūkī, marjān šāh (- 19c)

[فهرستواره منزوی ۳۹۸۰/۵]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۶۸۲/۲

آغاز: بدان بیست عمل از مجربات مذکور نمودم، بدان هر عمل روح و نفس و جسد باید باشد؛ انجام: مس طرح کنند قمری شود خط: شکسته نستعلیق ریز، بی کاف، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۳گ (۲۲-۲۴پ)، اندازه: ۱۳/۶×۲۱/۱سم [ف: ۷-۲۳]

● المجربات من الاحکام النجومیة و القواعد الطبیة =

ارجوزة فی الطب = ارجوزة فی الخواص / طب، شعر،

اخترینی / عربی

al-mujarrabāt min-al aḥkām-in nujūmiya wa-l qawā'id-itṭibbiya = urjūzat-un fi-tṭibb = urjūzat-un fi-l xawāṣ

فهرستگان نسخه های خطی ایران (فنا)؛ جلد بیست و هشت؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276266

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۲/۲۰۱۳

tadbīr li-daf' -iṭ ṭā'ūn wa-l wabā'

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۹۳۷-۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981-1038)
برگرفته از کتاب قانون ابن سیناست.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۵۰/۱/۲

آغاز: ینبغی تبرید البیوت برش البیت فی کل یوم مراراً خصوصاً
بماء الورد و الخلف؛ انجام: و تعلیق پارچه از عاج باین نحو که
در میان پارچه سیاه گذاشته در کردن بیاویز مجرب دانسته اند.
خط: نسخ، کا: عبدالصمد، تا: ۱۷ شوال ۱۲۸۲ق؛ جلد: تیماج
زرشکی، ۲گ (۱۰۷-۱۰۸پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۲۰/۹×۱۴/۷سم
[ف: ۴۱-۱۷]

← تدبیر ماکول و مشروب ← ماکول و مشروب

● تدبیر مالیخولیای مراقی / طب / فارسی

tadbīr-e mālixūliyā-ye marāqī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۸۷۸/۲

آغاز: تدبیر مالیخولیای مراقی در ابتدا فصد و به تعدیل خون
بردارد؛ انجام: علاج غب غیر خلاص و شطر الغب
بی کا، بی تا؛ ۵ ص [ف: ۱۷-۴۹۹]

● تدبیر مبتدی در تصریف / صرف / فارسی

tadbīr-e mobtadī dar tasrīf

میدانی، احمد بن محمد، ۵۱۸- قمری

meydānī, ahmad ebn-e mohammad (- 1125)

در سه «قسم»: ابنیه و صرف و علل.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۵۱۱/۱۴

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۶؛ کاغذ: متن دولت آبادی و حاشیه
فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۷ سطر [ف: ۵-۲۸۲]

● تدبیر المتوحد / فلسفه / عربی

tadbīr-ul mutawaḥḥid

ابن باجه، محمد بن یحیی، ۵۳۳- قمری

ebn-e bājja, mohammad ebn-e yahyā (- 1139)

چاپ: شانزده فصل آن را میگل آسین پالاسیوس با ترجمه
اسپانیایی در مادرید به سال ۱۹۴۶ م به چاپ رسانده است؛
محقق: معن زیاده، بیروت، دار الفکر، ۱۴۰ ص، ۱۳۹۷ق؛ به
تحقیق ماجد فخری، در رسائل ابن باجه الالهیه (بیروت،
دارالنهار للنشر: ۱۹۶۸م)
[دنا ۱۰۴۷/۲]نیشابور؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج قهوه‌ای،
۶۲گ، ۱۲-۱۳ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۱۵سم [ف: ۱۹-۲۴۱]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۰۹۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: نورالله بن عبدالکریم بن محمد، تا: ۹۵۹ق، جا:
دارابجرد؛ این نسخه مقدمه و گفتار اول را که از نسخه شماره
۱۲۵۰۲ ساقط بود دارد ولی از اواسط آن سه چهار گفتار را ندارد؛
کاغذ: نباتی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷گ، ۱۹-۲۴ سطر، اندازه:
۲۰×۱۱سم [ف: ۱۹-۲۴۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۶۰/۷۱

خط: نستعلیق، کا: طیب حموی، تا: شعبان ۱۰۰۹ق، جا: یزد؛ از
روی خط ابن امین الدولة ابن التلمیذ به یک واسطه؛ کاغذ: سفید
[سنا: ف: ۱-۱۹۲]

● التدبیر فی علم الاکسیر / کیمیا / عربی

at-tadbīr fī 'ilm-il iksīr

جابر بن حیان، ۱۲۰-۱۹۸ قمری

jāber ebn-e hayyān (739-814)

رساله‌ای است کوتاه در کیمیا و تدبیر حجر، نام این کتاب در
الدریعة با عنوان تدابیر آمده و گوید: «جابر چندین کتاب به نام
تدبیر دارد».

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۷۳۱/۵

بی کا، تا: ۱۳۰۰ق؛ جلد: مقوای با کالنگور سبز، ۷ص (۲۵-۳۱)،
اندازه: ۱۸×۱۱سم [ف: ۵-۱۷۶۸]

● التدبیر فی علم الصنعة / کیمیا / عربی

at-tadbīr fī 'ilm-iṣ ṣan'a

رازی، محمد بن زکریا، ۲۵۱-۳۱۳ قمری

rāzī, mohammad ebn-e zakaryā (866-926)

ابن ندیم می گوید که رازی کتاب بزرگی را در کیمیا نوشت و
آن را در ۱۲ کتاب مرتب ساخت یکی از آنها «کتاب التدبیر»
بود.

[الدریعة ۱۸/۴]

قم؛ طیبی؛ شماره نسخه: ۴۹۶/۳

آغاز: بسمله حمدله و صلی الله علی سیدنا محمد النبی الامی و علی
آله و سلم تسلیماً کثیراً انه لما سبق هذا العلم الی عامة الفلاسفة
وحجبه اعنه؛ انجام: یقوم مقام الاربعة الثانية و كذلك فی الرابعة
وقد بینا ذلك فی موضعه انشاء الله تعالی
خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲۷۷ق، جا: کربلا؛ ۵گ، ۱۵ سطر، اندازه:
۱۶×۱۰سم [ف مخ: ۱-۳۸۷]

● تدبیر لدفع الطاعون و الوباء / طب / عربی

فهرستگان نسخه های خطی ایران (فخا)؛ جلد هفتم؛ به کوشش، معصوفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276245

. اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۲

«تدارك الخطاء الواقع في التدبير الطبى» گویا از همین رساله یاد نموده است.

آغاز: حمدله ینبغى للمسافر ان یستفرغ بدنه بالفصد او بالدواء. انجام: حتى یصیر بمنزلة و سلخ الحمام ثم یطلى على الموضع. و ذلك ما اردنا على نبین و من الله التوفیق.

[الذریعة ۱۸/۴؛ فهرست مصنفات، مهدوی: ۵۶؛ دنا ۱۰۴۷/۲ (۹ نسخه)؛ مجمع علمی عراقی ۲۶۸/۳]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۴۳۷/۳۵-عکسی

آغاز و انجام: برابر

اصل نسخه: ایاصوفیه، ش ۴۸۴۹؛ خط: نسخ پخته، بی کاه، تا: با تاریخ ۶۹۷ق؛ مقابله شده ۶۹۷ق؛ گگ (۱۵۴-۱۵۹)، [عکسی ف: ۶۲-۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۹۰/۳۷-ف

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [فیلمها ف: ۱-۵۷۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۸/۱۳

خط: نسخ، بی کاه، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج زرد، ۶ص (۱۶۸-۱۷۳)، ۲۲ سطر (۱۹×۹)، اندازه: ۲۸×۱۷سم [سنا: ف: ۱۹-۱]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۱۰۰/۱

خط: نستعلیق، بی کاه، تا: ۶ شعبان ۱۰۱۹ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱ گگ (۱-۱۱)، ۱۸ سطر (۱۲×۵)، اندازه: ۱۶×۹سم [ف: ۱۳-۳۰۷۸]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۴۷۳/۴

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کاه، تا: قرن ۱۲؛ بی کاه، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، گگ (۱۴پ)، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۵/۵×۱۸/۵سم [ف: ۳۸-۶۲۰]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۰۷/۱۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: زمان بن محمد طاهر اصفهانی، تا: ۱۱۰۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳ص (۴۰۲-۴۱۴)، ۱۴ سطر، اندازه: ۲۰×۱۱سم [ف: ۹-۴۰۲]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۴۹/۳۸

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، بی کاه، بی تا؛ کاغذ: سمرقندی کلفت، جلد: تیماج تریاکی، ۳ص (۲۷۲پ-۲۷۴)، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۳×۱۳سم [ف: ۶-۲۴۱۶]

۷. تهران؛ خاکپور، اسدالله (خاندان)؛ شماره نسخه: ۱۰

بی کاه، بی تا [نشریه: ۷-۵۶۶]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۵۷۳/۹

آغاز: برابر؛ انجام: ثم یعالج بعد ذلك بما یعالج به الجروح من التخفيف و غیره.

بی کاه، بی تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن زرد سیر، گگ (۸۹-۵۹-)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۵۷/۱۶-عکسی

نسخه اصل: کتابخانه بودلیان در آکسفورد، ش ۲۰۶؛ خط: نسخ، کا: حسن بن محمد بن محمد بن محمد بن النضر، تا: ۵۴۷ق، جا: قوص؛ ۲۷ و ۳۲ سطر [عکسی ف: ۴-۴۸۹]

۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۴۲/۷۸

خط: شکسته نستعلیق، بی کاه، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۵ گگ (۳۴۰پ-۳۴۴ر)، ۲۴-۳۳ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۷×۱۷/۵سم [ف: ۱۴۸]

۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۱۲/۲۶

آغاز: قال ابوبکر محمد بن یحیی (ره) فی تدبیر المتوحد لفظة التدبیر فی لسان العرب یقال علی معان كثيرة؛ انجام: و قد تكون كاذبة كدمنة و کلیلة و هذه (برابر س ۳ ص ۲۳ چاپی افتادگی دارد).

خط: نستعلیق، بی کاه، تا: ۱۲۶۶ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج حنایی، ۵ گگ (۱۲۵پ-۱۲۹ر)، ۳۰ سطر، اندازه: ۳۵×۲۱سم [ف: ۳۸۴-۳]

← تدبیر مسافر < کشاورزی نامه

← تدبیر مسافر < ادویه مفرده

← تدبیر مسافر < زاد المسافرين

● تدبیر مسافر / طب / فارسی

tadbīr-e mosāfer

در دو «مطلب»: تدبیر مسافرين و قوانین حفظ صحت ایشان، معالجه صنفی چند از بعضی امراض.

[دنا ۱۰۴۷/۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۱۵۷/۱۱

آغاز: بسمله و به نستعین. الحمد لله العلیم الحکیم ... اما بعد پوشیده نماند در بیان سفر رفتن و تدبیر و احتراز از خطر ضرور است؛ انجام: و تب دموی خارج عروقی ... و خارج از موضوع (نمی باشد و السلام)

بی کاه، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکى، گگ (۲۷۷-۳۴۰)، ۱۴ سطر (۱۲×۸)، اندازه: ۱۵/۵×۱۰سم [ف: ۱۱-۲۱۱۸]

● تدبیر المسافرين / آداب و سنن / عربی

tadbīr-ul musāfirīn

؟ ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰-۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981-1038)

در انتساب این رساله به شیخ تردید هست. رساله‌ای در آداب سفر - چه در مسیر و نحوه حرکت و چه در خوردنی‌ها و نوشیدنی‌ها - و بیان و مداوای بیماری‌ها و حوادثی که در سفر حادث می‌شود. محمد تقی دانش پژوه می‌گوید: شیخ در

فرستگان نسخه‌های خطی ایران (فخا)؛ جلد هفتم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276245

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۲

[دنا ۱۰۲۹/۲]

فی تعریفه؛ ۳. فی ان الانسان باحد معنیه مرکب فی الخارج و بسط فی العقل الخ؛ خاتمه ففی تحقیق ان الانسان باحد معنیه هل عینه بالمعنی الآخر ذاتا و وجودا. (مهدی ولایی)
آغاز: اما بعد فهذه رسالة فی تحقیق معنی الانسان و تبیین تعریفه و تعیین اجزائه بمالا مزید علیه و هی مشتملة علی مقدمة **انجام**: مع انها أساسها لا یناسبه التطویل و ان سرور النفس فی التعلیل علی أن الوقت یقتضی التعجیل و صلی الله علی سیدنا و نبینا محمد و آله اجمعین.
[دنا ۱۰۲۹/۲ (نسخه ۴)]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۵۴/۴

خط: شکسته نستعلیق، کا: تحسین، تا: ۲۴ جمادی الاول ۱۱۰۱ق، جا: دارابگرد شیراز؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی گرد مشکئی، ۲ص (۳۳-۳۴)، ۲۵ سطر (۲۱/۵×۱۰/۵)، اندازه: ۲۴×۱۴سم [ف: ۹-۱۱۸۸]

● **تحقیق معنای مصر / فقه / عربی**

tahqīq-e ma'nā-ye mesr

تحقیق معنای مصر از نظر فقهی.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۰۹۶/۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم حسینی فرزند میرزا عزیز، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، ۴گگ (۱۰۵-۱۰۸پ)، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۷×۱۵سم [ف: ۲۳-۱۷۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۰۳۶/۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گگ (۱۴۸-۱۵۰پ)، اندازه: ۱۸/۵×۳۰سم [ف: ۱۸-۲۰۰]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۹۳۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مجدول مذهب؛ واقف: نائینی؛ ۲گگ، اندازه: ۴۳×۲۶سم [ف: ۴-۴۲]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۸۹۰/۴

آغاز و انجام: برابر

در فهرست حاضر این نسخه به دوانی نسبت داده شده؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکئی، ۲۰گگ (۱۶۷-۱۸۶ر)، ۱۸ سطر (۱۲×۶)، اندازه: ۱۷×۱۱سم [ف: ۱۶-۱۳۴]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۱۱۳/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید اسدالله صفوی ماسالی مصطفوی، تا: ۱۳۶۳ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۶گگ (۳۳-۳۸)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۸سم [ف: ۳۸-۲۹۷]

→ تحقیق معنی التصور و التصدیق < تصور و تصدیق

● **تحقیق معنی الجنات / عرفان و تصوف / عربی، فارسی**

tahqīq-u ma'na-l-jannāt

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبد الله، ۶۷۳۰-۸۳۴ قمری
ne'mat-ol-lāh-e valī, ne'mat-ol-lāh ebn-e 'abd-ol-lāh (1330-1431)

رساله‌ای به نثر آمیخته به نظم درباره بهشت است.
آغاز: شاهد ان لا اله الا الله البر الکریم ... اعلم ان الجنة جنتان جنه

● **تحقیق معنی الانسان / فلسفه / عربی**

tahqīq-u ma'na-l-insān

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰-۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981-1038)

گفتاری است فلسفی درباره معنی انسان و تعریف و اجزای وی، این رساله غیر از رساله «قوی الانسانیة و ادراکاتها» است. رساله در یک «مقدمه» و سه «مبحث» و «خاتمه» است: المقدمة فیما یطلق علیه لفظ الانسان من المعینین؛ مبحث ۱. فیما اشتهر بین القوم من تعریف الانسان الخ؛ ۲. فیما ظننت انه صواب ان یدکر

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۷۰/۱۴

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۲گگ (۳۴۹-۳۵۰پ)، ۱۴ سطر (۱۹×۱۳)، اندازه: ۲۱×۱۳سم [ف: ۱۲-۲۷۰۵]

فرستگان نسخه‌های خطی ایران (فنا)؛ جلد هفتم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276245

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۲

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۴۱۴
خط: نستعلیق، بی ک، تا: قرن ۱۰؛ مجدول؛ کاغذ: کاغذ ترمه،
جلد: میشن سیاه، ۲۹ گ، مختلف السطر، اندازه: ۲۲/۵×۱۷/۲ سم
[ف: ۱-۲-۱۰۱]

۲. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۸۱/۱ فرخ
خط: نستعلیق، بی ک، تا: ۸ ربیع الاول ۹۲۲ق؛ دارای سه سرلوح،
مجدول مذهب؛ کاغذ ترمه؛ جلد: تیماج عنابی، ۲۸ گ (۱-۲)،
۱۹ سطر (۱۸×۹/۵)، قطع: مصری [ف: ۱۷۲]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۹۶۴
خط: نستعلیق، کا: حاجی حیدر بن اسرائیل ابواوغلی، تا: ۲۴
شعبان ۹۸۲ق؛ مجدول مذهب؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن
قرمز، ۲۳ گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷/۹×۱۱/۷ سم [ف: ۱-۲-۱۰۱]

۴. تبریز؛ محقق (آقای)؛ شماره نسخه: ۱۰/۱

بی ک، تا: قرن ۱۱ [نشریه: ۴-۳۳۱]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۵۸۹ ض

بی ک، تا: تاریخ ۱۰۴۷ق [د.ث. مجلس]

۶. شیراز؛ بنیاد فارس شناسی؛ شماره نسخه: ۳۷/۴

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی ک، تا: ۱۰۵۹ق؛ برافزوده: روی برگ ۹۰ به خط
نستعلیق شکسته و زیبای نصیرالدین ابن امیر غلامعلی خواجوی
در سال ۱۳۰۳ مطلبی آمده، پشت برگ ۸۹: رقعہ شمسا محمد
مؤمن بیکا وزیر دارالسلطنه اصفهان به خواجه عبدالرشید کلانتر
کرمان؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج و سرترنج، ۳۳ گ (۹۰-پ-
۱۲۳پ)، اندازه: ۲۳×۱۳/۵ سم [ف: ۶۰]

۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۷۷۸/۶

خط: نستعلیق، کا: عبدالکریم بن محمد حسین ازغندی، تا: صفر
۱۰۷۴ق؛ جلد: تیماج مشک، اندازه: ۲۴×۱۰ سم [ف: ۱-۴۵۶]

۸. تهران؛ باقر وقت (توقی)؛ شماره نسخه: بدون شماره/۲

بی ک، تا: قرن ۱۳ [میراث اسلامی: ۵-۶۲۵]

۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۱۹/۲

آغاز: برابر؛ انجام: تا خلل باحوال ایشان راه نباید و از تکبیر و
کید شریان غافل نباشد و مردم نیک خوب دارند و بالله الاستعانة
والتوفیق.

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن ابوالقاسم دست غیب شیرازی،
تا: محتملاً قرن ۱۳، جا: دارالسلطنه قزوین؛ کاغذ: فرنگی، جلد:
عطف پارچه خاکستری رویه کاغذ پستی، ۴۶ ص (۶۰-۱۰۵)،
۱۶ سطر (۱۴/۵×۷)، اندازه: ۲۰/۵×۱۳/۵ سم [ف: ۶-۲۵]

۱۰. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۳۶-ج

آغاز: برابر؛ انجام: قال سید العرب فقال الست زعمت انک رجل
من العرب ... فحشا فاه جوهر

خط: نسخ روشن، کا: ابوالقاسم بن حاج سید ابراهیم طرخورانی
تفرشی، تا: رجب ۱۲۰۹ق، جا: زنجان، به دستور شاهزاده محمد
تقی میرزا رکن الدوله و به نام ضیاء الملک میرزا زین العابدین

برگ‌های ۱۸۷ تا ۲۱۱ باید اینجا گذارده شود؛ کاغذ: سپاهانی،
جلد: مشک، ۲۹۸ گ، ۱۷ سطر (۱۷×۸/۵)، اندازه: ۲۲×۱۲/۵ سم
[ف: ۶-۲۱۵۶]

● تحفة الائمة العلیة فی الحکمة العملیة = اخلاق

ظهیری / اخلاق / فارسی

tuḥfat-ul a'immat-il 'illīya fi-l ḥikmat-il 'amaliyya =
axlāq-e zahīrī

شهرستانی، فتح الله بن احمد، ق ۱۰ قمری

šahrestānī, fath-ol-lāh ebn-e ahmad (-16c)

وابسته به: اقسام العلوم العقلیة = اقسام الحکمة = تقاسیم الحکمة
و العلوم؛ ابن سینا، حسین بن عبدالله (۳۷۰-۴۲۸)
اهداء به: ابراهیم شاه

در یک «مقدمه»، سه «مقاله» و یک «خاتمه»: ۱. علم اخلاق؛ ۲.
در دو قسم: سیرت انسان با اهل منزلت، سیرت انسان با اهل نوع؛
۳. سیاست. مقدمه کتاب ترجمه‌مانندی است از رساله «اقسام
العلوم» ابوعلی سینا. مؤلف مطالب را به صورت جدول‌بندی و
مشجر تنظیم نموده است و در مورد محتوای کتاب می‌گوید:
علم اخلاق یکی از علوم مهمه حاوی سه بخش است: تهذیب
اخلاق و تدبیر منزل و سیاست مدن و در این علم تا کنون دو
کتاب نوشته شده است یکی «اخلاق نصیری» (= اخلاق ناصری)
نوشته خواجه نصیر الدین طوسی و دیگر «اخلاق سلطانی» که به
اسم سلطان محمد جوته در هند نوشته شده است. چون این دو
کتاب اخلاق بسیار مغلق بود لذا بر آن شدم که کتابی در اخلاق
پیردازم و بدون اغلاق کتاب‌های قبل و حاصل کارم این کتاب
شد که مطالب آن بیشتر از همان دو کتاب اخلاق اخذ شده با
مقدمه‌ای که از شیخ رئیس گرفته‌ام.

آغاز: بسمله سپاس و ستایش خدائی را که بقدرت کامله اجناس
موجودات از کتم عدم بصحرای وجود آورد ... بر رای اولو
الالباب ... لایح است که علم حکمت و اقدم آن در تعلیم و تعلم
بحسب مرتب حکمت علمی است که به علم اخلاق تسمیت
یافته و بهترین تصنیفی که درین فن شریف واقع شده است دو
کتاب است یکی اخلاق نصیری که ... نصیر الملة و الدین
الطوسی ساخته و یکی دیگر اخلاق سلطانی که باسم سلطان
محمد جوته نوشته اند اما بواسطه تطویل و اغلاق عبارات در
تحت الفاظ و کلمات مستور مانده ... بنابراین مقدمه فقیر ... فتح
الله بن احمد بن محمود الشهرستانی السبزواری خواست رساله‌ای
مشمتمل بر اکثر مقاصد این کتاب و طرفی از مواظ حکما و
نصایح ملوک عادل بطریق تقسیم و تشجیر درجداول ثبت کند

[نسخه‌های منزوی ۱۵۳۲/۲ و ۱۵۵۸؛ فرهنگ ایران زمین جلد ۱۱؛ مکتبه
امیرالمؤمنین ۸۷/۱؛ فهرستواره منزوی ۳۶۱/۶]

شرح و حواشی:

۱- المشجرة العمدادیة فی الحکمة العملیة

فرستگان نسخه‌های خطی ایران (فخا)؛ جلد هفتم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276245

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۲

[نسخه پژوهی: ۲-۱۲۳]

[ف: ۱-۶۲]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۱۰/۳

خط: نستعلیق، کا، رجبعلی بن خواجه علی مازندرانی، بی تا؛ ناقص است و تا ص ۱ ص ۲ چاپ چاپ ۱۴۲۵ را دارد؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج زرد، ۶ گگ (۷۷-۸۲)، ۱۷ سطر (۵/۴×۱۴/۵)، اندازه: ۱۹/۵×۱۰/۵ اسم [ف: ۸-۱۴۷]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۰/۱۰

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ این نسخه مانند چاپ هند است؛ ۱۳ گگ (۶۱-۷۳) [ف: ۳-۶۵۵]

● تحویل السعادة = الحجج العشرة فی جوهرية نفس الانسان الناطقة = التحفة فی السعادة = المباحث النفسية / فلسفه، اخلاق / عربی

taḥṣīl-us s'āda = al-ḥujaj-ul 'ašara fī jawharīyyat-i nafs-il insān an-nāṭīqa = at-tuḥfa fi-s s'āda

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۴۳۷-۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981-1038)

این رساله به نامهای «نفسیه» و «رسالة فی النفس» و «تحویل السعادة» و جز آن نیز خوانده شده است. مقاله ای است در معرفت نفس و اثبات جوهریت آن و اینکه قابل فساد نیست. این کتاب تحت عنوان «تحفه: به فارسی نیز ترجمه و چاپ شده است. مشتمل بر ۱۰ «حجت»: ۱. فی أن النفس جوهر؛ ۲. من البین أنه لیس شیء من الأجسام من حیث هو جسم؛ ۳. لو كانت الصورة المعقولة یحل جسماً من الأجسام؛ ۴. الجسم إذا وضعناه محلاً للحکم بذاته؛ ۵. من البین أن الأجسام الواقعة تحت ... یأخذ فی سن الشیخوخة فی الضعف؛ ۶. قد بین من الأداء الطبيعية و غیرها أن بدن الإنسان مؤلف تالیفاً؛ ۷. الأجسام مهما یثبت علی قواها الخاصة؛ ۸. الصور الهندسية و العددية؛ ۹. لو كان العلم عرضاً حالاً فی الجسم؛ ۱۰. الشیء الذى یعقل الإنسان لیس بعقل بما هو جسم.

آغاز: بسمله. للشیخ رئیس الی بعض اخوانه فی السعادة و الحجج العشرة ... لو طرق العاقل الی صرف المعروف عن المعارف خصوصاً اذا كان المعروف افضل عصمة یتمسک بها

انجام: فاستعمل ایها الاخ الفاضل هذه السیرة الفاضلة ... و تقبل نصیحة اخیک و ولیک و ترک الاغترار بزخارف هذه الدار و تقبل علی کسب خیرات الدار الالهی. اقول قولی هذا و أسأل الله ان یسددک لما ارتجیه بفضله و احسانه، و ان یصلی علی محمد چاپ: در مجموعه الرسائل (حیدرآباد: ۱۳۵۳ق)؛ نیز در رسائل (قم، بیدارفر: ۱۴۰۰ق)

[الذریعه ۱۸۲/۱۲؛ فهرست مصنفات ابن سینا ۵۵؛ مجمع علمى ۱۱۸/۱]

۱. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۵۸۷/۶

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۶؛ ۱۰ گگ (۱۱۴-۱۲۳)، ۲۲ سطر

● تحویل السعادة / فلسفه / عربی

taḥṣīl-us s'āda

فارابی، محمد بن محمد، ۳۳۹-۳۲۶ قمری

fārābī, mohammad ebn-e mohammad (875-951)

این کتاب که از فارابی است و در آن فضیلت و سعادت بررسی شده و مدینه فاضله را نشان داد و در اینجا است که امام و شاه و فیلسوف و آئین گذار را یکی می داند (ص ۴۲ و ۴۶ چاپ هند). در حقیقت کتابی است مبتنی بر منابع یونانی و اصلاً صبغه اسلامی ندارد. قسمت آخر آن خلاصه ای از یک جزء کتاب ششم جمهوری افلاطون است. این کتاب در برخی نسخه ها «فضائل الانسانی» نام دارد. (محمد تقی دانش پژوه)

آغاز: بسمله. الاشیاء الانسانیة التي اذا حصلت فی الامم و فی اهل المدن حصلت لهم بها السعادة الدنيا فی الحیوة الاولى و السعادة القصوی

انجام: فلسفه افلاطون و اجزاه و مراتب اجزاه من اولها الی آخرها هذا آخرها و جدناه من هذا الكتاب و الحمد لله رب العالمین و الصلاة علی محمد و آله الاجمعین

چاپ: در حیدر آباد به سالهای ۱۹۲۶ و ۱۹۳۱م؛ بمبئی ۱۹۳۷؛ در الأعمال الفلسفیه، جزء الاول، به تحقیق الدكتور جعفر آل یاسین (بیروت، دار المناهل: ۱۴۱۳ق)

[الذریعه ۳۹۷/۳؛ هدیه العارفين ۳۹/۲؛ معجم المؤلفين ۱۹۴/۱۱؛ مشار عربی ۱۶۶]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۳۸/۱۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ ۵ گگ [ف: ۱۵-۱۳۷]

۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۴۲/۳۸

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد:

تیماج سرخ، ۷ گگ (۱۴۴-۱۵۰)، ۲۴-۳۳ سطر (۱۲×۲۲)،

اندازه: ۱۷/۵×۲۷ اسم [ف: ۱۴۶]

۳. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۶۸۷/۵

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فرنگی، جلد:

تیماج مشکی، ۲۸ گگ (۹۶-۱۲۳)، ۱۹ سطر (۵/۴×۱۳)، اندازه:

۱۰/۵×۲۰ اسم [ف: ۳۶۵]

۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۱۲/۱۸

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۲۶۶ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج

حنایی، ۱۰ گگ (۹۴-۱۰۳)، ۳۰ سطر، اندازه: ۳۵×۲۱ اسم [ف: ۳-۳۵]

۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۷۹۲/۸-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی کا، تا: قرن ۱۴؛ با تاریخ دوشنبه ۱۷ رجب

۱۳۱۷ق به همین خامه در مجموعه؛ ۴۵ص (۱۱۰-۱۵۴) [عکسی]

فهرستگان نسخه های خطی ایران (فخ)؛ جلد هفتم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276245

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۲

● تحديد المسافة في السفر و قاصد اربعة فراسخ / فقه /

عربي

tahdīd-ul masāfa fi-s safar wa qāšid-u arba'a farāsiḥ

تهران؛ الهيأت؛ شماره نسخه: ۱۹۵/۴

آغاز: بسمله و به نستعين. الحمد لمن قصرت الالسن عن ثناء حمده و ثنائه و عجزت العقول حريم مجده و كبرياء والصلوة ... و بعد فهذه مبلغ النظر في حكم قاصد الاربعة من المسائل المتفرقة احتوى على جميع ما فيه الادلة و الاقوال؛ انجام؛ و هذا هو محل الحاجة كالرواية هنا و اما تضمنه من اتمام المقيم الراجع من مكة (نسخه تا همين جا است)

خط: نستعليق، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکي، ۱۴ گ (۶۳-۸۰ پ)، ۲۰ سطر (۱۵/۵×۹/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱ سم [ف: ۷۳۱]

● تحديد النفس الكلية / فلسفه / عربي

tahdīd-un nafs-il kullīya

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۴۳۷-۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981-1038)

در آغاز این گفتار نوشته شده: «من فوائد الشيخ الرئيس في النفس الكلية...». شيخ در این گفتار پس از کاوش از هیولی و صورت و جسم روان را می شناساند. آغاز: اما القول في تحديد النفس الكلية عن المطلقة الجنسية فيتضح بما اقول انجام: کمال اول لجسم طبيعي ذي حيوة بالقوة ... فقد قسمنا النفس الجنسية و حددناها و ذلك ما اردنا ان نبينه.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۹۳۸/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعليق، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، ۲ ص (۱۰۷-۱۰۸)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹ سم [ف: ۳۵۲-۱۰]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۷۱/۱۸

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، کا: محمد علی، بی تا؛ ۲ گ (۱۵۳-۱۵۴ ر) [ف: ۱۹۵-۳]

→ تحديد النهار الشرعی < حقیقة لفظی اليوم و النهار

● تحديد نهايات الاماكن لتصحیح مسافات المساكن /

جغرافیا-عربي

tahdīd-u nihāyāt-il amākin li-taṣḥīḥ-i masāfāt-il masākin

ابوریحان بیرونی، محمد بن احمد، ۳۶۲-۴۴۰ قمری

(۲۰×۱۲/۵)، اندازه: ۲۸/۵×۱۹/۵ سم [ف: ۱۹۹-۲]

● تحديد الليل / فقه / عربي

tahdīd-ul layl

معصومی بهبهانی، محمد علی بن سلیمان، -۱۳۷۲ قمری behbahānī ma'sūmī, mohammad 'alī ebn-e soleymān (1953-)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۸۴۱/۲

خط: نستعليق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴ [مختصر ف: ۱۳۴]

● تحديد مرز مريوان / جغرافيا / فارسی

tahdīd-e marz-e marīvān

مهندس، نصرالله خان، -۱۲۹۶ قمری

mohandes, nasr-ol-lāh xān (- 1879)

تاریخ تألیف: محرم ۱۲۹۶ ق

گزارشی از سرحدات کردستان است که نصرالله خان مهندس فراهم آورده است. او که از طرف حسام السلطنه والی کردستان و کرمانشاه، در سال ۱۲۹۵ ق مأمور کردستان می شود هدف مأموریتش را در مقدمه رسیدگی به سرحدات و قلعه مریوان و دیدن راههای طایفه جاف و ... بیان می کند. او کار خود را از تاریخ شعبان سال ۱۲۹۵ ق شروع و در محرم سال ۱۲۹۶ ق به پایان برده و به گفته خودش چهار ماه و کسری مشغول تهیه گزارش بوده است. او گزارش خود را در سه بخش تنظیم کرده: مقدمه ای شامل هدف مأموریتش؛ بخش ۱. حالات و کیفیات مریوان؛ بخش ۲. اوضاع و کیفیات اورامانات و سرحداتش؛ بخش ۳. اوضاع و احوال اورامان لهون. بنا بر گفته مؤلف همراه کتابچه نقشه ای از منطقه مورد گزارش بوده که مفقود شده است.

آغاز: بر حسب امر اولیای دولت جاوید آیت ابد مدت قاهره و حکم نواب مستطاب اشرف امجد ارفع افخم والا حسام السلطنه به تاریخ شعبان المعظم انجام: به خط خود در این کتابچه ثبت و ضبط نمود و نقشه رسم نمود که روی نقشه مرسومه تفصیلات سر حد واضح و لایح است. تحریرا فی شهر محرم الحرام هذه السنة بارس ییل ۱۲۹۶ چانپ: به کوشش رضا نقدی، مجموعه رسائل خطی، دفتر نهم، مشهد، بنیاد پژوهش های آستان قدس رضوی، ۱۳۸۸ ش

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۴۴۲

آغاز: هو الله تعالی شانه العزیز بر حسب امر اولیای دولت؛ انجام:

سرحد واضح و لایح است ... پارس شیل ۱۲۹۶

خط: نستعليق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۹۶ ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا با عطف پارچه، ۱۱ سطر (۱۰×۸)، اندازه: ۲۰×۱۴ سم [الفبائی: ۱۰۶]

فرستگان نسخه های خطی ایران (فخا)؛؛ جلد هفتم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازان

DIA 276245

۱. اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۲۰۱۲ / ۱۳۹۱

(۶۰)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲۳-۲۷]

● **الصناعة الصغيرة (جوامع) = جوامع الصناعة الطبية /**

طب / عربی

aş-şinā'at-uş ṣağīra (jawāmi') = jawāmi'-uş ṣinā'at-iṭ-ṭibbiya

جالینوس، ۱۲۹ - ۱۹۹ میلادی

jālīnūs (129 - 199)

مترجم: عراقی، عبدالله بن طیب، - ۴۳۴ قمری
این کتاب در فهرست ابن ندیم و در نسخه مجموعه ایاصوفیه و کتاب دوم جوامع (شانزده کتاب) جالینوس است. این کتاب را حنین بن اسحاق از یونانی به سریانی ترجمه کرده و بعد (ظاهراً) به دست ابوالفرج به عربی ترجمه شده است. موضوع سخن در این کتاب علایم و اسباب صحت و مرض است و در آغاز آن از مسالک مختلف اطباء در تعلیم و نیز از روش تعلیم جالینوس در کتاب حاضر و در کتاب اثبات الطب و روش جداگانه او در کتاب اسطقسات، مزاج، قوی الطبیعه و باز روش دیگر او در کتاب های علل و امراض، مواضع الاهله و حيلة البرء، یاد شده است. در جای دیگر این کتاب، صورت های تراکیب حادثه، از دو نسخه سریانی نقل شده و چنین پیداست که سخن مترجم است یا جامع.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۰۳۷/۱

آغاز: جوامع الاسکندرانیین لکتاب جالینوس فی الصناعة الصغيرة. انحاء المسالک فی التعالیم بحسب رأی بعض الناس خمسة احدها المسلک الذی یجرى الامر فیہ؛ **انجام:** و بالریاضة المعتدله بمنزله المشی المعتدل و الحمام و الرکوب. تمت جوامع الاسکندرانیین فی الصناعة الصغيرة.

از مجموعه جوامع الاسکندرانیین است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج قهوه ای، ۲۰ گک (۲پ- ۲۱ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [ف: ۱۹-۲۱]

صناعة الطب < المائة فی صناعة الطب

صناعة الطب < اصول التراكيب من الطب

● **صناعة الطب / طب / عربی**

ṣinā'at-uṭ-ṭibb

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۳۶۴

آغاز: بسملة. الحمد لله الذی الهم الانسان علم الطب لحفظ صحة الابدان و ازالة المرض بقدر الامکان ... و بعد فهذا مختصر لابد من استحضاره فی صناعة الطب و رتبته علی قسمین القسم الاول کلیاته و فیہ مقدمة و مقاتلان و خاتمة ... القسم الثانی علم المعالجة و فیہ

سبعة فصول

در پایان داروها است بترتیب تهجی؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکى مذهب، ۲۴۹ گک، ۱۴ سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۱-۲۴۷۱]

● **صناعة الطب (مختصر) / طب / عربی**

ṣinā'at-uṭ-ṭibb (mx.)

مختصری است در ترکیب ادویه و دستورات پزشکی که به ادعای مؤلف دارای فوائد عجیب و غریبی است که در کتب دیگر نیامده است، در دو قسم: ۱. اصول تراکیب الادویة و استخراج طبایع المركبات و تحقیق الاوزان و المکابیل؛ ۲. دستورات مصححة و قوانین صحیحة لم یشک احد من العقلاء فی صحته.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۵۵/۵

آغاز: الحمد لله علی ما هدانا سبیل الارشاد و افصح علینا سنن الاسترشاد و نصلی علی کل من اصطفاه ... و بعد فهذا مختصر فی صناعة الطب

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ ۱۳ گک (حاشیه ۱۶۱-۱۷۳ر) [عکسی ف: ۲-۵۲]

صناعة الطب < الصناعة الصغيرة

● **الصناعة، العلم، الحالة، الملكة، القوة، الالقوة و**

الشکل = الحدود = التعريفات / فلسفه / عربی

aş-şinā'a, al-'ilm, al-ḥāla, al-malaka, al-quwwa, al-lā-quwwa wa aš-šakl = al-ḥudūd = at-ta'rīfāt

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰ - ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

رساله کوتاهی است در حدود و تعریف بخشی دیگر از اصطلاحات و غیر از رساله «حدود الاشياء» اوست. نسخه ای با انجام مشابه در سپهسالار (ج ۴/۳۰۲) به نام «الحدود و الفرق» از سعید بن هبة الله طیب دانسته شده، نیز با انجام مشابه به نام «قوه و فعل» در مجلس (ج ۱۰/۳۶۵) و فیلمهای دانشگاه (ج ۳/۲۵۴) از نصیرالدین طوسی دانسته شده است.

آغاز: الصناعة، قوه موجودة فی النفس شأنها ان یفعل بها ترتیب فی موضع نحو غرض من الاغراض الحکمة ادراک حقایق الموجودات کما هی محال ...

انجام: المعادن و النباتات و الحيوانات لاکصور العناصر سمي صورا کمالیة.

۱. قم؛ موعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۲۳۶/۱۱

آغاز و انجام: برابر

فهرستگان نسخ های خطی ایران (فخا)؛ جلد بیست و یکم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276259

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳

● **الصنعة الی ابی عبدالله البرقی = الاکسیر الاحمر =**
الصنعة العالیة = حقیقة الاکسیر الاحمر / کیمیا / عربی
aṣ-ṣan'a ilā abi-'abd-il-lāh al-barqī = al-iksīr-ul aḥmar
= aṣ-ṣan'at-ul 'ālīya = ḥaqīqat-ul iksīr-il aḥmar

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)
آغاز: هداک الله للصالحات و اهداک للسنن المرضیات و
صانک عن تضلیل الشیاطین فی امور الدنیا و الدین سألت لازلت
سائلا عن الحقائق ان اکشف لک عن حقیقة الاکسیر الاحمر
المتخذ من الکبریت الاصفر فاجتکت الیه مؤثر الرضاک متبعا
لهواک (فاقول) ان الغرض الکلی فیہ ان یوجد الصبغ الاحمر عن
الکبریت الاصفر فی ماء حار.
انجام: و ان قطرت المحلولات قبل المزاج کان الاکسیر اکمل
فی الکثیر فهذا هو الاکسیر المتخذ من الکبریت. و الله اعلم
چاپ: چاپ شده

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۴۳۷/۲۹-عکسی

آغاز و انجام: برابر

اصل نسخه: ایاصوفیه، ش ۴۸۴۹؛ خط: نسخ، بی کا، تا: با تاریخ
۶۹۷ق؛ مقابله شده ۶۹۷ق؛ ۲گ (۱۳۹-۱۴۰) [عکسی ف: ۲-۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۹۰/۳۱-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۵۷۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۳۱/۱۷-ف

نسخه اصل: اونیورسیتته ش ۴۷۲۴؛ خط: نسخ، بی کا، تا: ربیع
الاول ۷۰۰ق؛ ۲گ (۱۱۹-۱۲۰)، ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۱-۴۴۰]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۴۹/۶۶-ف

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، بی کا، تا: با تاریخ ۹۶۲ق؛ تملک: مصطفی بن عبدالله
در ۹۶۲، خلیفه سلطان در ۱۰۴۱، محمد طاهر پزشکی تفرشی در
۱۱۳۵، محمد ابراهیم قزوینی در ۲ ذیقعده ۱۲۴۵؛ ۱گ (۳۶۸ و
پ)، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۳×۱۳سم [ف: ۶-۲۴۳۲]

۴. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۳۱۵/۱۵-ف

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۱ [نشریه: ۲-۱۱۱]

● **صنعة التدییر (رسالة فی) / کیمیا / عربی**

ṣan'at-ut tadbīr (r.-un fi)

ذوالنون مصری، ثویان بن ابراهیم، ۱۸۰؟ - ۲۴۵ قمری
zo-n-nūn-e mesrī, sawbān ebn-e ebrāhīm (797 - 860)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۷۶۶

آغاز: بسمله، حمد له اما بعد اول صفة التدییر التکلیس فاذا اردت
تکلیس القشر فاجعله فی کوز خرف ایض؛ انجام: اذا اخرجت
طبائعة و لیس یحتاج الی غیره و هذا آخر رساله ذی النون المصری

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۸۵/۱۵

صنعت اسطرلاب و بیان تسطیح آن؛ بی کا، بی تا؛ ۵۰ص (۳۴۲-
۳۹۲)، ۱۶ سطر (۱۷×۲۳)، اندازه: ۲۸×۳۵سم [سنا: ف: ۲-۳۰]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۸۰/۴-ف

صنعت اسطرلاب [جنوبی] و شمالی مشتمل بر بیست باب (جز
رساله طوسی)؛ بی کا، تا: اواخر رجب ۱۱۲۳ق [فیلمها ف: ۱-۷۰۱]

← صنعت الهی < الصنعة الالهية (رسالة فی)

● **صنعت الهی / کیمیا / فارسی**

san'at-e elāhī

این نامه در کیمیا و به نام «رساله صنعت الهی» است.
[دنا ۱۹۴۷؛ فهرستواره منزوی ۳۹۵۹/۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۸۷/۱۱

آغاز: بسمله. اما بعد. بدانکه: بدرستی که صنعت الهی و معرفت
صنعت ... بیان میکنم از برای تو من و ترا از او آگاه میکنم؛
انجام: و او است در نزد ایشان که نامیده میشود «قنبار» و نرسید
بسوی ما اکثر از این. و السلام. سبحانه الهدایة.
خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: با تاریخ ۱۲۸۹ق؛ ۳گ (۲۲-
۲۴) [ف: ۴-۹۹۳]

← صنعت الهیه < امویه

● **الصنعة الالهية (رسالة فی) = صنعت الهی / کیمیا / عربی**

aṣ-ṣan'at-ul ilāhīyya (r.-un fi) = san'at-e elāhī

زسیموس حکیم، ق ۴ میلادی

zosīmūs-e hakīm (- 4c)

مختصری است در ترکیبات زیبق و بعضی از مواد دیگر.

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۰۰۷/۳

آغاز: قال ارسیمون ... اقول لکم من کان عنده زیبق محلول فقد
اخذ الزمزم

نسخه اصل: کتابخانه دانشگاه کراچی - پاکستان ۱۹۹۹؛ خط:
نسخ، کا: محمود حمدی، تا: ۱۳۴۲ق؛ ۴ص (۷۱-۷۴) [عکسی ف:
۱۵-۶]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۴۱/۶

آغاز: بسمله. رساله حکیم ارشیموس فی الصنعة الالهية. قال:
اسمعوا یا ابناء التعلیم انا ارشیموس اقول لکم: من کان عنده زیبق
محلول فقد احکم الزمام؛ انجام: بعد موته. و هذا ما وصل الینا
لارسیموس فی الصنعة. و الحمد و التسیح لله عزوجل. تمت
المقالة.

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا؛ ۲گ (۲۱-۲۲) [ف: ۴-۹۸۵]

فهرستگان نسخه های خطی ایران (نخا)؛؛ جلد بیست و یکم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276259

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳